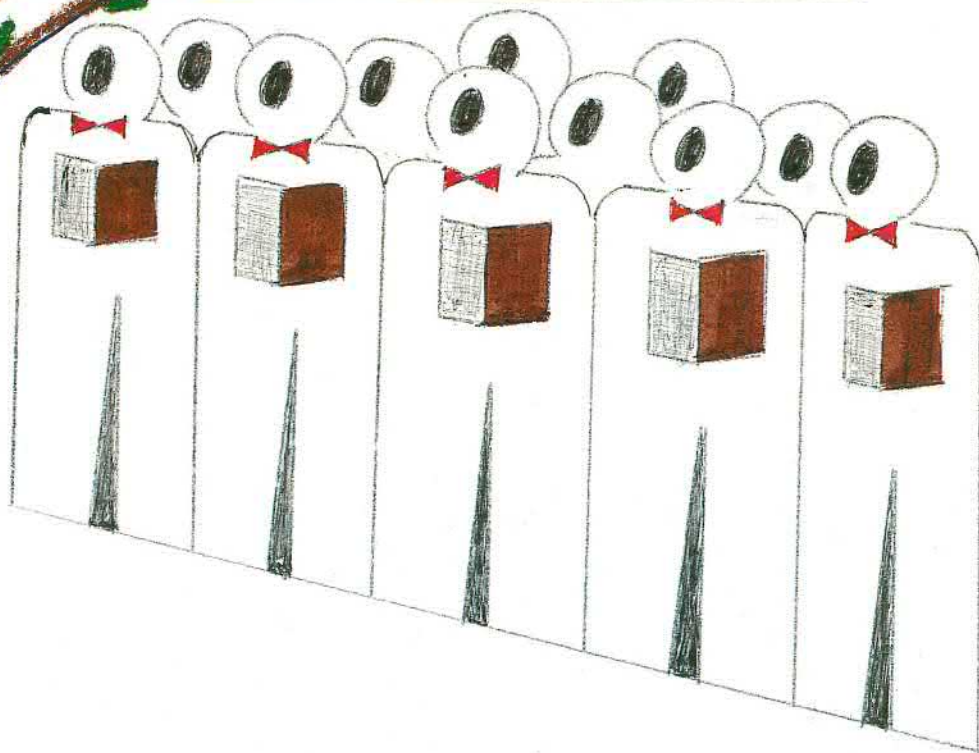
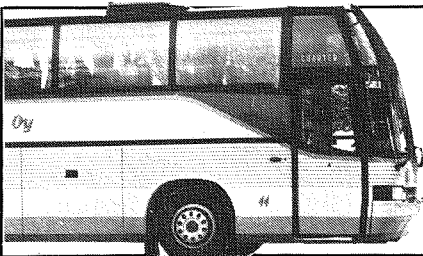

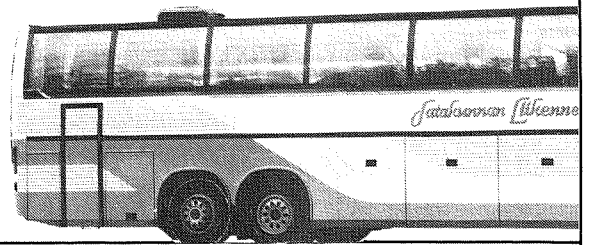
§ ROMILA

Matkalle. Helsinkiin,
Turkuun, Vaasaan...
Superbusseilla.
Miellyttävästi. Turvallisesti.

Satakunnan
Liikenne Oy

HANTEC OY

- ☆ Energias -eristyslasit
- ☆ Findow alumiini-ikkunat
- ☆ Reglit lasiseinät
- ☆ Rakennuslasitukset
- ☆ Lasinkorjauspalvelut
- ☆ Lasinhiontatyöt
- ☆ Lasit, koristelasit

Hyvelä, Vaasan valtatie

 LÄNSILASI OY

 YIT-YHTYMÄ OY
Porin toimisto

VISO FINLAND OY

AMERIKKALAISTA
HUIPPULAATUA
EDULLISESTI

 SATO OY
SATAKUNTA

28100 PORI, YRJÖNKATU 15, PUH. (939) 335 544

 RAKENNUS
RUOLA

Osuuskunta
Satamaito

SAIRASAUTOPALVELU
S. KOIVUNEN
PORI, PUH. 338000

KIIREELLISET JA SIIRTOKULJETUKSET
MYÖS PIDEMMILLE MATKOILLE

Arkkitehti
OY NORDMAN

HYVÄN RUUAN OSTOPAIKKA
PORISSA. Tule ostoksille.
PALVELEMME ark. 9-20
PITKÄÄN lau. 9-18

superhessu

VANHAKOIVISTONTIE 10 PUH. 25 220

 RAKENNUS
VUORENPÄÄ OY
Länsipuisto 26 A 28100 Pori
Puh. 939 - 331 900, 331 149

PUHTAUDELLA
Monipuolista siivous- ja kiinteistön-
huoltopalvelua kaikissa kohteissa.

RTK-Palvelu Oy

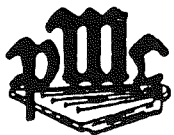
Lyseokatu 1, 26100 RAUMA puh. (938) 220 233
Gallen-Kallelank. 18, 28100 PORI puh. (939) 326 260

POMILA NRO 32

Toimitus:

Antti Pekola vast
Pekka Seppälä, ilmoitukset, talous
Vesa Waegelein, kansi

Oy Länsi-Suomi 1991

PORIN MIES-LAULU

Kuoron hallitus:

Pekka Kalliomäki
Matti Hakuni
Erkki Hakkiluoto
Joel Itäkylä
Kari Tikka
Kimmo Hannula
Pentti Antinluoma
Osmo Blomroos
Heikki Kujanpää
Reino Lamminen

Virkailijat:

Puheenjohtaja
Pekka Kalliomäki
Varapuheenjohtaja
Matti Hakuni
Kuoron johtaja
Erkki Hakkiluoto
Kuoron toinen johtaja
Joel Itäkylä
Poikakuoron johtaja
Vuokko Järvenpää
Kuoron sihteeri
Kari Tikka
Rahastonhoitaja
Irja Kalliomäki
Toiminnanjohtaja
Kimmo Hannula
Isännöitsijä
Jorma Jäntti
Nuotistonhoitaja
Reino Oinonen

Stemmaviskaalit:

1-tenori
Santeri Lampivuo
2-tenori
Lauri Heinonen
1-basso
Heikki Kujanpää
2-basso
Sauli Nevämäki

POMILA NRO 32

Arvoisat kuoromme ystävät. Kohtuullisen pitkän tauon, suorastaan kenraalipauassin jälkeen kädessänne on Pomila. Pomila on kuoron lehti, joka säännöllisen epäsäännöllisesti on ilmestynyt koko kuoromme toiminta-ajan.

Tämän numeron toimintaidea on seuraava. Haluamme kertoa ystävillemme, tukijoillemme ja muille taustavoimille, mikä on Porin Mies-Laulu, mitä tekee mieskuoro. Moni on sanonut, että mieskuoro on tapa elää. Sitäkin, mutta toki aina on taiteellisen tason ylläpito tärkein asia. Näin, aivan kuin vahingossa syntyy kuoron henki, joka varsinkin ulkomaanmatkoilla ja konserttimatkoilla entisestään lujittuu. Moni kuoron toimintaa sivusta seurannut voi luulla, että mieskuoro on kovinkin sisäänlämpiävä seura, "vanhojen herrojen kerho". Pitkään mukana olleena voin vakuuttaa, että asia ei aivan ole näin. Uusi laulajaveli otetaan tasaveroisena jäsenenä vastaan ja aivan alusta lähtien hänen olonsa koetetaan saada kotoiseksi. Siksi, lehtemme lukija, jos tunnet mieskuorolaulun omaksesi, tervetuloa reippaseen joukkoomme.

PÄÄTOIMITTAJA

Sisällys

Puheenjohtajan tervehdys	2
Sihteerin näkökulmasta	3
Ystävyyskaupunkitoiminnasta	4
Mieskuorolaulua ennen ja nyt	5
Minne menet mieskuoro?	7
Porin Mies-Laulu – monihaarainen puu	9
Selim Palmgrenin säveltäjäprofiilista	13
Tuntematon Mozart	14
Matkakertomukset Porin Mies-Laulun viimeisimmiltä konserttimatkoilta	16

Onnistuneen konsertin jälkeen kuoronjohtaja kukitettiin Riian Ogren laululavalla kesällä 1990.

*Pekka Kalliomäki
PM-L:n puheenjohtaja*

”Tere, tere ...”

Kesä on tulossa melkoista kyytiä ja jälleen kerran pitkää aikaa ilmestyy kuoromme lehti – PoMiLa.

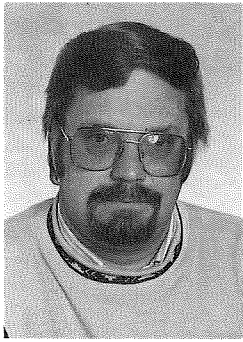
Tuo otsikon tervehdys juontaa alkunsa viime kesästä jolloin vieraanamme oli Eestin Kansallinen Mieskuoro – RAM. Nuo ammattilaulajat olivat majoitettuina koteihin ja luonani asui kaksi laulajaa, joista toinen oli RAM:n puheenjohtaja Tiit Koit. Tavatessaan koiramme ensikeran Tiit tervehti: ”Tere, tere. Anna käppä”. Tuo tapahtuma ei sinänsä mikään kertomisen arvoinen ole, mutta mielestäni se sisältää paljon asiaa ja ajattelemisen aihetta. Se kertoo rehdistä lauluveljeydestä yli rajojen, se kertoo ystävydestä, se kertoo kulttuurinvaihdosta jne.

Eräs suurimmista asioista tällä hetkellä on kuorotallomme heikko kunto. Paljon suunnitelmia on tehty talo-

remontista ja uudestakin kuorotalosta. Moninaisten vaiheiden jälkeen ovat asiat niin pitkällä, että lähivuosina tulemme mitä todennäköisimmin saamaan uuden talon, kylläkin vähän toiseen paikkaan kuin nykyinen, koska nykyiselle tontille ei matalaa kuorotaloa saa rakentaa. Uusi talo tulee osaltaan vähentämään kaupungistamme kyseisten tilojen puutetta, sillä voidaanhan sitä käyttää paljon muuhunkin kulttuuritoimintaan kuin pelkästään oman kuoron lauluharjoituksiin.

Tapaamisiin – jos ei aikaisemmin, niin uudessa kuorotalossa!

Toivotan kaikille lukijoillemme hyvää kevään jatkoa ja valoisaa kesää.

Sihteerin näkö- kulmasta

Tilastoja

Kulunut vuosi 1990 oli kuoron 46. toimintavuosi. Edellisten vuosien tapaan toimintaa oli yllin kyllin, josta todisteena Porin Mies-Laululle myönnettiin Sulasolin Satakunnan piirin "toimintajärkäle". Tämän kiertopalkinnon saamiseksi muutamia esimerkkejä toiminnasta: Konserteja koko kuoro 12, muita esiintymisiä 25, harjoituksia 2,5h/kerta 40, kvartettikilpailuun osallistuminen ja osallistuminen Sulasolin ja Sulasolin Satakunnan piiriin kokouksiin.

Porin Mies-Laulu on myös aktiivisesti osallistunut Sulasolin ns. merkkisuoritus-"kilpailuun".

Merkkisuoritus tilanne 31.12.1990

	Pm	Tm	Mm	Yht.
1. YL	250	56	28	334
2. Sirkat	169	99	33	301
3. Laulu-Miehet	115	83	48	246
4. Lahden Mieskuoro	140	63	1	204
5. Mk "Laulajat"	134	53	8	204
6. Pohjan Laulu	134	50	4	188
7. Hämeenlinnan Mieskuoro	109	60	11	180
8. Joensuun Mieslaulajat	124	52	4	180
9. Mk Laulun Ystävät	111	57	9	177
10. Porin Mies-Laulu	127	46	3	176

Tämän vuoden alusta merkkien suoritusohjeet hieman muuttuivat. Nyt ne ovat seuraavanlaiset:

- Perusmerkki** suoritetaan Mieskuoroliiton jäsenkuoron tutkintolautakunnalle, samoin **taito-merkki**, jonka tutkintolautakuntaan kuuluu lisäksi liiton määräämä valvoja. **Mestari-merkki** suoritetaan Mieskuoroliiton asettamalle lautakunnalle.
- Kokeeseen laulajamerkin saamiseksi voi samalla kertaa osallistua 1-4 laulajaa, kuitenkin vain yksi kustakin äänestä. Mikäli lautakunta katsoo tarpeelliseksi, voivat avustajat laulaa puuttuvat äänet, tai ne soitetaan esim. pianolla.
- Koelaulut voidaan esittää sovitussa järjestyksessä. Niistä tulee osata kaikki yleisesti käytössä olevat säkeistöt. Laulut on esitettävä alkukielellä tai suomeksi. Soololauluissa tulee osata kuoron osuus.
- Osaamistaito on riittävä, mikäli kokelas pystyisi vastaamaan yksin omasta äänestään konserttitilanteessa musiikillisesti tyydyttävällä tavalla. Erityistä huomiota tulee kiinnittää esitysten musikaalisuuteen; pelkkä nuottien ja sanojen opetteleminen ei riitä. Mestari-merkkisuorituksissa tarkistetaan käytettävän nuottimateriaalin laillisuus.
- Perusmerkkiä** suoritettaessa on osattava ulkoa 40 pakollista laulua. Kokeessa näistä on laulettava 5 arvottua laulua.
- Taito- ja mestari-merkin suoritusohjeet esitetään erikseen.

Perusmerkkiohjelmisto

1. Pia Cantiones	Synnytti piltin Beetlehem (1/2/4-ään)	Fazer
2. Adam	Madrigal/Luoksein saavu, oi armahain	MM1-79
3. Bellman	Häämatka	LM3-14
4. Bergman	Tanssit	Fazer
5. Ehrström	Lähde	MM1/LM2-646
6. Ernesaks	Hakkame mehed minema	Sulasol
7. Genetz	Metsän hartaus	LMI-299
8. Genetz	Terve, Suomi menä	MM1/LM1-489
9. Gruber	Jouluyö	LM3-85
10. Hannikainen I	Saunalaulu	MM1/LM2-411
11. Hannikainen PJ	Kevätsointuja	MM1/LM1-462
12. Hannikainen PJ	Kulkeissani vainiolla	LM2-278
13. Hermes	Metsämiehen juomalaulu	MM1/LM1-231
14. Härtel	Sua tervehdin	MM1/LM1-416
15. Järnefelt	Pois meni merehen päivä	MM1/LM1-385
16. Järnefelt	Sirkka	MM1/LM1-403
17. Klemetti	Milloin Pohjolan nähdä saan	LM2-396
18. Klemetti	Oi kallis Suomenmaa	MM1/LM2-524
19. Kuula (sov.)	Eteläpohjalainen piirilaulu	LK4/MM2/
Fazer
20. Kuula	Tanssista palataan	LM1-84
21. Kuusisto T	Suomalainen rukous	MM1/Fazer
22. Lagi	Sä, Herra, katse armoisen	YL-42
23. Lechner	Gut Singer und ein Organist/
Laulaja ja urkuri	Sipilä
24. Maasalo
(sov Hyökki)	Tule kanssani, Herra Jeesus	YL-197
25. Madetoja	Hän kulkevi kuin yli kukkien	YL-119
26. Madetoja	Kaunehin maa	LM3-393
27. Marschner	Gute Nacht/Hyvästi	MM1/LM1-536
28. Mononen
(sov Hilden)	Satunmaa	Fazer
29. Pacius	Guckt nicht/Ei veteen lähtehellä	MM1/LM2-59
30. Pacius	Suomen laulu	MM1/LM1-221
31. Palmgren	En latmansmelodi/
Laiskurin laulu	MM1-330
32. Pesonen (sov.)	Kun poijat ne raitilla	Fazer
33. Praetorius	Tuo armon valkokyyhky	MM1/LM3-534
34. Salmenhaara	Onpa tietty tiettyssäni	MKL 27
35. Sibelius	Finlandia-hymni	MM1/Fazer
36. Sibelius	Isänmaalle	MM1/LM1-563
37. Stickles (sov.)	Nobody knows/
Kukaan ei muu	MKL
38. Stuntz	Kaikukoon nyt laulu maamme	MM1/LM2-202
39. Törnudd	Kitkat katkat	MM1/LM1-179
40. Barbershop	Good Night, Ladies/
Hyvää yötä, neidot	MKL

Lyhenteet:

Fazer	Musiikki Fazer Oy, Helsinki
LM1 LM2 LM3	Laulu-Miesten Lauluja 1-3
MM1 MM2	Sällskapet MM:n "200 mankörsånger" ja "75 mankörsånger"
MKL	Mieskuoroliitto ry (SULASOL)
Sipilä	Eero Sipilä: Mieskuorolauluja (Fazer)
Sulasol	SULASOL, Helsinki
YL	Ylioppilaskunnan Laulajat, Helsinki (SULASOL)

Jos edellä esitetyt asiat kiinnostivat, niin tervetuloa Porin Mies-Laulun toimintaan mukaan. Ilmoittautua voit kuoron johtajalle, Erkki Hakkiluodolle, allekirjoittaneelle tai kuoron hallituksen jäsenille.

Kari Tikka, PML:n sihteeri

Porin Mies-Laulu sai Sulasolin toimintajärkäleen

Merkittävä huomionsosoitus tuli kuoromme osaksi kevättalvella, kun Sulasolin Satakunnan piirin kevätkokouksessa Porin Mies-Laulu palkittiin Toimintajärkäle-kier-topalkinnolla. Toimintajärkäle on nimenomaan aktiivisuuskiertopalkinto, joka palkitsee määrätyn pisteytyksin mitattua aktiivisuutta. Kankaanpään Mieskuoro ja Porin Mies-Laulun Poikakuoro palkittiin samassa yhteydessä toiminta-aktiivisuudesta piiriin palkintoadressilla.

Sulasol-Satakunnan piiriin kuuluu lähes 30 jäsenyhdistystä ja sen puheenjohtajana toimii dir.mus Päiviö Kangas. Sulasolin seuraava suurtaapahtuma on v. 1993 vietettävät 50-vuotisjuhlat laajamittaisine juhlatapahtumineen.

Ystävyyskaupunkitoiminnasta

Porin ystävyyskaupunkisuhteinen historia juontaa juurensa toiseen maailmansotaan ja vuoteen 1940. Aloite auttaa Poria sodan aikana ja myöhemmin järjestää ystävyyskaupunkitoimintoja kaupunkiemme välillä tuli ruotsalaisesta kaupungista Sundsvallista 1940. Tällä hetkellä Porilla on kaikenkaikkiaan 10 ystävyyskaupunkia, josta kaksi sijaitsee Saksassa. Sundsvallin lisäksi meillä on Porsgrunn Norjassa ja Sönderborg Tanskassa Skandinavian maissa. Saksassa ystävyys-

kaupunkimme ovat Bremerhaven ja Stralsund. Viimeisin ystävyyskaupunkisuhteemme on Mäconin kanssa Ranskassa. Latviassa sijaitsevan Riian kanssa Porilla on ollut yhteyksiä yli 20 vuotta. Eger on ystävyyskaupunkimme Unkarissa, Liberec Tšekkoslovakiassa ja Kolobrzeg Puolassa.

Yhteyksien laajuus Porin ystävyyskaupunkien kanssa vaihtelee useista syistä. On enemmän kuin luonnollista, että välimatkalla on tärkeä merkitys ystävyyskaupunkien välillä. Tämä on myös eräs

syy, miksi Porilla on ollut tiiviimmät yhteydet Sundsvallin ja Riian kanssa. On myös ymmärrettävä, että kustannukset näyttelevät tärkeää roolia ystävyyskaupunkitoiminnossa. Yhteyksien muodot ystävyyskaupunkisuhteissa ovat myös vaihdelleet eri ystävyyskaupunkien kanssa. Kuitenkin voidaan sanoa, että ystävyyskaupunkisuhteissa on ollut monia yhteisiä piirteitä. Niinpä valtuuskuntien vaihto on ollut yhteyksien yleinen piirre. Myös kulttuuriryhmillä, kuten kuoroilla ja orkeste-

reilla, on ollut tärkeä rooli. Urheilujoukkueiden ja nuorisoryhmien vaihto on ollut myös ystävyyskaupunkisuhteiden pysyvä elementti.

Uusi ja täysin muuttunut tilanne Euroopassa edellyttää myös, että Pori ryhtyy uusiin toimenpiteisiin parantaakseen ystävyyskaupunkisuhteiden laatua. Entistä enemmän painoa halutaan panna ystävyyskaupunkitoimintojen käytännön hyötyyn ja painottaa erityisesti nuorten ihmisten merkitystä ystävyyskaupunkivaihdossa. Yhteinen päämäärä tulee olla se, että nuoret ihmiset tuntevat toisensa paremmin kuin aikaisemmin. Siinä mielessä on tärkeämpää kuin koskaan, että nuoret oppivat toistensa kieliä. On erityisen välttämätöntä, että suomalaiset nuoret oppivat vieraita kieliä, koska kukaan ei pysty ymmärtämään kieltämme rajojemme ulkopuolella. Opiskelijoiden ja nuorten vaihtoa tulee lisätä antamalla heille paremmat mahdollisuudet oppia tärkeitä kansainvälisiä kieliä.

Kansainvälisyys ei kuitenkaan ole ainoastaan vieraiden kielten taitoa, vaan myös tietyn maan yhteiskunnan, kulttuurin ja poliittisten olojen tuntemusta.

Pekka Kalliomäki ja Erkki Hakkiluoto Porin kaupungin virallisina edustajina vastaanottamassa Riian kaupungin lahjaa Riian kaupungintalolla kesällä 1990.

Porin kaupunki

Mieskuorolaulua ennen ja nyt

Yhteiskunnallinen kehitys 1700-luvun loppupuolella heijastui myös kulttuurielämässä. Oli muodostunut voimakas kolmas sääty, porvaristo, ja kun musiikki oli siihen saakka kukoistanut kirkon ja hovin suojissa, valloitti se nyt puolelleen entistä laajemmat piirit. Taide-elämä tavallaan demokratisoitui. Taiteeseen tuli aivan uusi aspekti, kansallistietoisuus milloin isänmaallisena päätöksena milloin lyyrisenä luonnontunteena. Myös mielenkiinto kansanmusiikkiin virisi. Musiikkielämä aktivoitui mm. siten, että perustettiin musiikkihdistyksiä. Englannilla oli tässä kehityksessä huomattava osuus, mikä ilmeni useiden vanhoja sävellysmuotoja harrastavien yhdistysten perustamisena (Madrigal-Society 1741, Cats-club 1761, Glee-Club 1787). Saksassa ja Sveitsissä oli ylioppilaiden ja kaupunkien porvareiden keskeisiä seuroja nimeltään Collegium musicum, jotka osaltaan olivat sitten myöhempien kuoroseurojen esikuvina. Nämä virtaukset ulottuvat aina Suomeen saakka: Turussa toimi erittäin vireästi 1790 perustettu Turun Soitannollinen Seura. Jo ennen tätä vaihetta oli moniäänistä laulua harrastettu – jopa antiikin ajoista lähtien, mutta uusi kuorolaulun harrastuksen aalto ilmeni aluksi mieskuoro- eli kvartettilauluna.

Michael Haydn, Carl Zelter ja Hans Georg Nägeli

Mieskuorolaulun uranuurtajina mainitaan tavallisesti

nimet Zelter ja Nägeli, mutta tämän sävellystyypin varsinaisena luoja voidaan pitää Michael Haydnia (1737–1806). Joseph Haydnin nuorempi veli Michael toimi Salzburgin ruhtinaspiispan hovikapellimestarina. Hän oli säveltänyt joukon lyyrillisiä mieskuorolauluja a cappella 1788. Tarina kertoo, että Haydn sepitti eräälle Salzburgin lähellä sijainneen seurakunnan kirkkoherralle kolmiäänisiä lauluja (kirkkoheralle ja kahdelle kappalaiselle), mutta tuli kerran mukanaan yksi neliiäinen laulu, jonka havaittiin soivan tertsettejä täyteläisemmin. Sen jälkeen hän sävelsi laulut useimmiten kvarteteiksi ja ensimmäinen kvartettilaulukokoelma ilmestyi vuonna 1796 (Neljälle miesäänelle ilman säestystä). Kvartettilaulun harrastus alkoi levitä Salzburgissa toverillisen seurustelun merkeissä. Haydnin laulujen maine levisi muuallekin ja mm. C. M. von Weberin ja Franz Schubertin mieskuorosävellykset pohjaavatkin suoraan Michael Haydniin.

Carl Friedrich Zelter (1758–1832), saksalainen säveltäjä ja musiikkipedagogi oli alkujaan muurari ja rakennusmestari, mutta opiskeli viulistiksi, kapellimestariksi ja säveltäjäksi. Vuonna 1791 hän liittyi Berliinin lauluseuraan (nykyisin kuuluisa Berliinin Lauluakatemia) ja kohosi lopulta sen johtajaksi. Joulukuussa 1808 Zelter ilmoitti johtokunnalle Berliner Liedertafelin perustamisesta. Se tarkoitti 25–30 lauluakatemian miespuolisen jäsenen

kokoontumista kerran kuukaudessa ”laulamaan valikoituja seuralauluja kohtuullisen aterian ohella”.

Nimi Liedertafel (Laulupöytä) saatiin kuningas Arthurin ”pyöreän pöydän rita-reista”. Tammikuussa 1809 hyväksyttiin säännöt ja Zelter valittiin laulupiirin ”mestariksi”. Berliner Liedertafel toimi vieläkin ja se on ollut alkuna ja esikuvana tuhansille mieskuoroille. Vielä nykyäänkin kuuluu mieskuoro-ohjelmistoon tämän piirin kvartetteja, joista ehkä tunnetuin on berliiniläislääkäarin F. F. Flemingin Horatiuksen tekstiin seppittävä Integer vitae. Friedrich Ferdinand Flemming (1778–1813) oli Zelterin Liedertafelin jäsen.

Sveitsissä oli mieskuorolaulun ja yleensäkin uudemman kuorotoiminnan johtavana voimana Hans Georg Nägeli (1773–1836), joka perusti 1790-luvulla Zürichiin musiikkikaupan ja kustantamon. Hän johti 1805–1824 lähinnä kuorolaulun keskittynyttä lauluinstituuttia ja toimi laulunopetuksen ja mieskuorolaulun tason kohottamiseksi. Nägeli perusti Sveitsiin useita lauluühdistyksiä ja kustansi lukuisia mieskuorokokoelmia. Nägelin vuonna 1809 kirjoittama ohjelmajulistus antaa pontta kuorolaulun harrastukselle polvesta polveen: ”Kootkaa ihmisiä satoihin, tuhansiin nouseviksi joukoiksi, koettakaa saada heidät inhimilliseen vuorovaikutukseen, niin että jokainen yksilö toteuttaa omaa persoonallisuuttaan, kyeten myönteisessä hengessä sekä tunteen että sa-

nallisen ilmaisun esittämiseen, niin että yksilö mahdollisimman intensiivisesti ja monipuolisesti kokee itsenäisyytensä ja yhteenkuuluvaisuutensa muihin, niin että rakkauden mielenvire osoittaa voimansa tuossa tuokiassa, jok’ikinen hetki – onko olemassa muuta keinoa tähän kuin kuorolaulu? – Jos tavallisin luonnon antamin äänellisin edellytyksin varustettu satapäinen koulutettu laulajajoukko kootaan tasaisesti miehitetyksi kuoroksi, on edesämme todellinen kansanmahi.”

J.C.F. Haeffner ja J.J. Pippingsköld

Uuden kuorotoiminnan läpimurto tapahtui Suomessa mieskuorolaulun merkeissä. Taustatekijänä oli saksalais-syntyinen Johan Christian Friedrich Haeffner (1759–1833), joka oli saanut oppinsa Leipzigissä. Elämäntyönsä hän kuitenkin teki Ruotsissa toimien aluksi Tukholmassa urkurina, Tukholman oopperan ja Musiikkiakatemian laulunopettajana sekä hovikapellimestarina. Tultuaan erotetuksi hovikapellimestarin virasta Haeffner siirtyi Uppsalaan ja hänestä tuli yliopiston director musicus. Haeffner johti yliopiston orkesteria ja ylioppilaskuntien mieskuoroa. Häntä pidetäänkin pohjoismaisen mieskuorolaulun isänä. Edellämainitussa mieskuorossa lauloi muutama suomalainen opiskelija – A. I. Arwidsson, K. A. Gottlund ja J. J. Pippingsköld (1792–1832). Viimeksimai-

nittu, sittemmin Turun ho-
vioikeuden virkamies, perusti
1819 Turkuun ylioppilasmies-
kuoron, joka sai nimen
Adelsfanan. Parin vuoden ku-
luttua syntyi jo toinen mies-
kuoro Turkuun K. A. Gott-
lundin toimesta ja sitä johti
Johan Abraham Nyberg
(1788–1853). Niistä se sitten
alkoi.

**Fredrik Pacius,
P. J. Hannikainen ja
E. A. Hagfors**

Turun palon jälkeen tuli
Helsingistä 1827 Suomen
pääkaupunki ja myös yli-
opisto siirtyi Helsinkiin.
Vuonna 1834 tuli yliopiston
musiikinopettajaksi Fredrik
Pacius (1809–1891), joka pe-
rusti 1838 Akateemisen Lau-
lukunnan (Akademiska Sång-
föreningen). Tämä ylioppilas-
kunnan mieskuoro oli ruotsin-
kielinen ja repivien kielitais-
telujen aikana ”suomenkieli-
set ja suomenmieliset” yliop-
pilaat erosivat AS:stä, ja pe-
rustivat oman ylioppilaskuo-
ron, Ylioppilaskunnan Laula-
jat (YL). Perustava kokous
oli lokakuussa 1882, mutta
YL:n syntymäpäivä on
6. 4. 1883, jolloin ”Suomen
naiset” luovuttivat sille oman
laulajalipun. Tämän radikaal-
in muutoksen toimeenpani
P. J. Hannikainen
(1854–1924), jonka elämän-
kaari kuoronjohtajana, sävel-
täjänä ja musiikkikasvattajana
on kaikille tuttu. Hänen edel-
täjänsä Jyväskylän seminaarin
musiikinopettajana oli Erik
August Hagfors (1827–1913),
joka on syystäkin saanut kun-
nianimen ”suomenkielisen
musiikinopetuksen ja kuoro-
laulun isä”.

**Mieskuorojen järjestäyty-
minen liitoksi 1913 ja 1945**

Ensimmäiset ajatukset
mieskuorojen järjestäytymi-
seksi yhteiseksi liitoksi syn-
tyivät Viipurissa ja ne puettiin
kirjeen muotoon 9. 9. 1912.
Viipurin Lauluveikot oli tuol-
loin nimeltään ”Wiborgs Sång-
arbröder” ja se kääntyi e.m.
kirjeellä M.M:n puoleen
(Sällskapet MM i Helsing-
fors), koska juuri MM oli
Suomessa kvartettilaulun
(s.o. mieskuorolaulun) uran-

uurtajan maineessa. Koko
ajatuksen isäksi mainitaan
tuomari Hjalmar Hellström.
Tuossa kirjeessä pyydettiin
MM:ää tekemään aloite Suo-
men Mieskuoroliiton perusta-
miseksi. MM lähetti kirjeen
maamme mieskuoroille ja
hanke sai innostuneen vas-
taanoton. MM:n 35-vuotispäi-
vänä 11. 5. 1913 perustettiin
Helsingissä Suomen Mies-
kuoroliitto – Finlands kvar-
tettsångsforbund. Perustajat
olivat: Sällskapet M.M., Hel-
sinki, Frihetsbröderna, Hel-
sinki, Musices Amantes, Tur-
ku, Sodales Canentes Tam-
merforsiensis, Tampere,
Björneborgs Sångarbröder,
Pori, Mieskuoro Sirkat, Jy-
väskylä ja Wiborgs Sångar-
bröder, Viipuri.

Ensimmäinen liittokokous

Vuoden kuluttua
31. 5. 1914 antoi liitto en-
simmäisen liittokokouksensa
yhteydessä ensimmäisen suu-
ren konsertin Palokunnan ta-
lolla Helsingissä. Konserttiin
osallistui n. 250 laulajaa ja
arvosteluissa sen mainitaan
onnistuneen erinomaisesti.
Kuorot marssivat liput hulmu-
ten Kaivohuoneelle laulajaka-
ronkkaan. Muutama kuukausi
tämän konsertin jälkeen syttyi
maailmansota, joten liiton toi-
minta lamaantui useiksi vuo-
siksi. Liitto kokoontui toiseen
liittokokoukseensa 23–
25. 5. 1919 Helsinkiin, juuri
vapautuneen Suomen pääkau-
punkiin. Tällöin laulajia oli
koolla jo 350 ja suurkonser-
tissa oli ohjelmassa peräti 21
laulua, joista viimeiset kuusi
esitettiin suurkuorona. Kon-
serttia juhlisti läsnäolollaan
Suomen valtionhoitaja, ken-
raali Gustav Mannerheim tyt-
tärineen. Ennen konserttia kä-
vivät liittokokouksen osanot-
tajat laululla tervehtimässä
valtionhoitajaa, tuota valkois-
ta kenraalia, joka yksinkertai-
sin, sydämellisin sanoin kiitti
liittoa kunnianosoituksesta.
Edellä mainitun pääkonsertin
lisäksi annettiin ulkoilmakon-
sertti Kaivohuoneella, jonne
kauniin sään vallitessa oli
saapunut sankat joukot innos-
tunutta yleisöä. Mieskuoroka-
ronkka oli myös nyt Kaivo-
huoneella. Liittohallitus hy-
väksyi Mieskuoro Laulajien

(Tampere) ehdotuksen, että
liitto antaisi seuraavan kon-
sertin Helsingissä kesällä
1920 ensimmäisten Suomen
messujen aikana. Samalla pi-
dettiin ylimääräinen liittoko-
kous ja useita ulkoilmakon-
sertteja.

Liitto lamassa

Vasta vuonna 1923 ko-
koonnuttiin seuraavan kerran,
Viipurissa järjestettiin silloin
liiton 10-vuotisjuhlat. Tämän
jälkeen alkoi ruotsinkielisten
kuorojen aktiivisuus vähetä,
suomenkielisiä kuoroja tuli
jonkin verran lisää, mutta kun
kieliriidatkin nostivat pää-
tään, ei toimintaa enää saatu
entisenlaiseksi. Viipurissa ko-
koonnuttiin vielä kerran, sa-
moin Tampereella, mutta jo
seuraavana ollut Turun ko-
kous jouduttiin peruuttamaan.
Koska varsin monet johtavas-
sa asemassa olevat mieskuo-
rot vastustivat yhteisen mies-
kuoroliiton toimintaa pitäen
SULASOL:ia riittävänä, ei
Suomen Mieskuoroliitto enää
toipunut lamasta. Ruotsinkie-
liset mieskuorot perustivatkin
vuonna 1936 oman liiton,
Finlands svenska mansångar-
förbundin.

Uusi perustaminen

Suomenkielisellä puolella
toimittiin edelleenkin SULA-
SOL:issa, mutta sen liittoko-
kouksessa 26. 2. 1939 Viipu-
rin Lauluveikot esitti muiden
mieskuorojen kannattamana,
että SULASOL:iin perustet-
taisiin erillinen mieskuoro-
jaosto. Asia siirrettiin piiri-
hallituksen käsiteltäväksi ja se
päätettiin maaliskuussa 1939
perustaa Viipuriin piirin mies-
kuorojaoston. Asiasta ilmoi-
tettiin SULASOL:ille ja sitä
kehoitettiin ryhtymään vastaa-
viin toimenpiteisiin muissakin
piireissä.

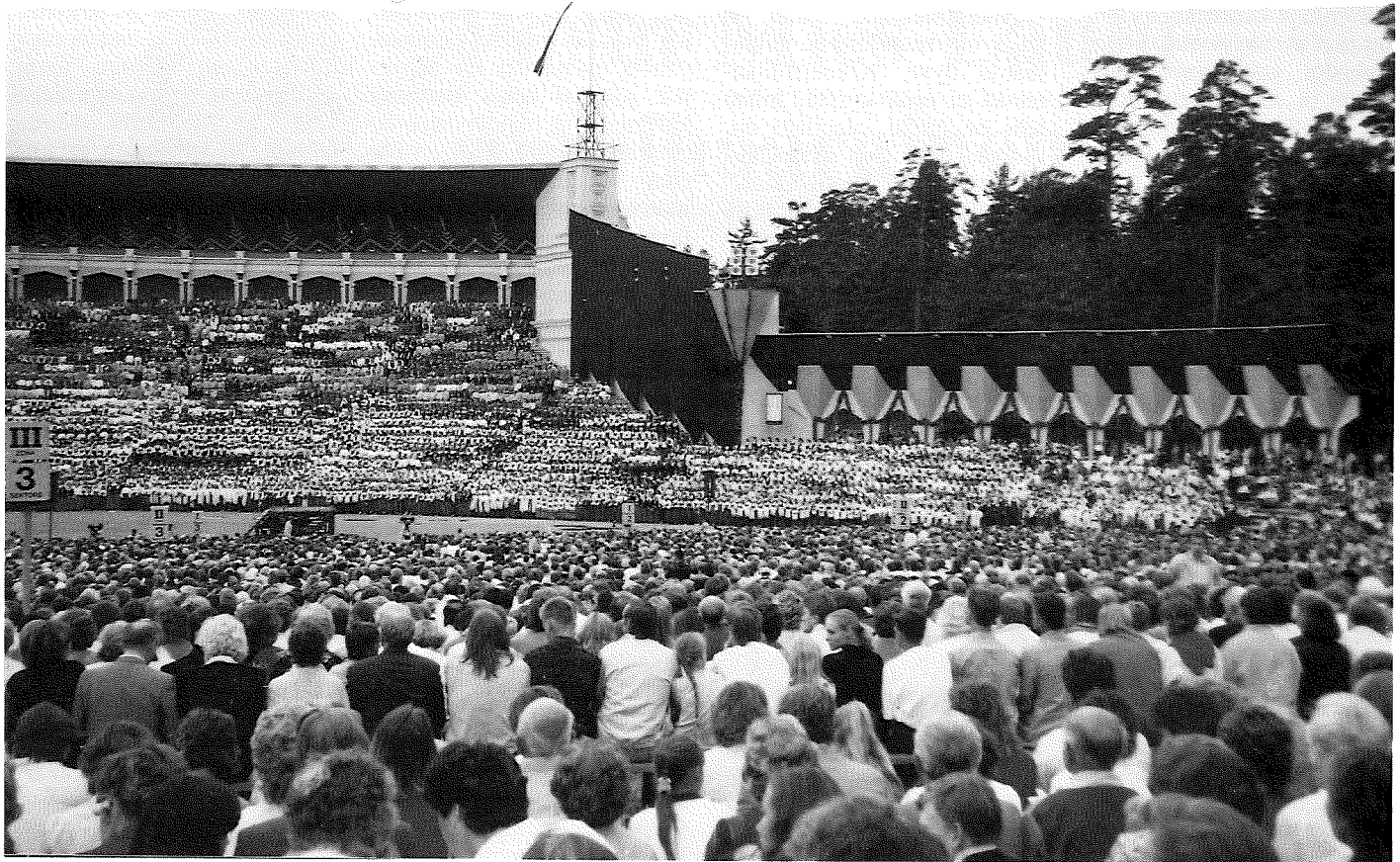
Mieskuorojaoston tavoit-
teena oli mm. järjestää vuo-
den 1940 olympialaisten yhtey-
dessä mieskuorojen suur-
konsertti. Toukokuussa 1939
piti SULASOL kokouksen,
jossa toimeenpaneva valio-
kunta ja mieskuorojen edusta-
jat päättivät, että SULASO-
Lin yhteyteen perustetaan
erillinen mieskuorojaosto.

Nyt tuli kuitenkin talvisota
väliin, jolloin päätettiin pitää
Mieskuoroliiton perustava ko-
kous kesällä 1941. Senkin
hankkeen kaatoi alkanut sota.
Vasta 29. 5. 1943 pidettiin
Helsingissä Rakennusmestari-
en talossa Mieskuoroliiton
perustava kokous, jossa tehtiin
perustamispäätös ja valittiin
sääntötoimikunta. Sota
jatkui ja sen loputtua
30. 3. 1945 pidettiin Helsin-
gissä sääntöjen hyväksymis-
ja vaalikokous. Mieskuoroliit-
ton ensimmäiseksi puheenjoh-
tajaksi valittiin metsäneuvos
Ilmari Kalkkinen. Hänen jäl-
keensä ovat puheenjohtajina
olleet Altti Järvinen, Ensti
Pohjola, Kai Malmio ja Jouni
Vainio. Nykyisin puheenjoh-
tajana toimii Markku Ruutu.

Coda

Edellä esitetyistä mieskuo-
roasioista on hyvin vähän kir-
joitettu ja tutkittu. Mutta kun
tiedetään, että J. J. Pippings-
köldin yksityiskohtaiset päi-
väkirjat opiskelua ajoilta Upp-
salassa samoin monen monilla
Turun vuosilta ovat tallessa ja
varsin monta veteraania aina
1930-luvulta lähtien on
edelleenkin tavoitettavissa,
olisi Mieskuoroliiton tulevien
50-vuotisjuhlien yhteydessä
vuonna 1995 syytä julkaista
teos, joka kattaisi tämän ken-
tän kaikilta mahdollisilta sek-
toreilta, niin taiteellisilta kuin
järjestöllisiltä puolilta, nimi-
luetteloineen, tilastoineen ja
erikoistutkimuksineen (esim.
merkkijärjestelmästä!). Jon-
kun pitäisi istua arkistoissa ja
kiertää haastattelemassa, lu-
kea aikaisemmin mahdollises-
ti kirjoitetut hajamietteet jne.
Siinä olisi urakkaa monelle.

*Uolevi Lassander
Mieskuoroliiton toiminnanjohtaja
1. 2. 1971–31. 1. 1989*

Näkymä kesän 1990 Riian laulujuhliilta. Laulajia oli kaikkiaan 30 000 ja yleisöä 100 000 . . .

Minne menet, mieskuoro?

Kuorolaulu Suomessa on kokenut melkoisen mullistuksen viimeisen parinkymmenen vuoden aikana. Kuorolaulun vankkana henkisenä pohjana toiminut kansallisuusaate on väistynyt taiteellisten arvojen tieltä. Kuoromusiikki on muuttunut massojen ko-

koajasta ja kansallistunteen ilmentäjistä omaksi taiteenlajikseen. Samalla on kuitenkin käynyt niin, että mullistus on kohdistunut vain osaan kuorokentästä, toiset ovat rientäneet suuriin saavutuksiin, toiset polkeneet paikallaan.

Tämän kehityksen kärjessä ovat kulkeneet kamarikuorot ja lapsi- ja nuorisokuorot. Kamarikuoroliike sai alkunsa 1960-luvun alkuvuosina ja eli todellisen kukoistuskautensa 70-luvulla. Liike merkitsi valtavaa mullistusta niin äänenkäytössä kuin ohjelmistossa: perinteisen kansallisromanttisen ohjelmiston tilalle nousi hyvin vanha ja aivan uusiin musiikkiin. Liike sai valtavan voimaa juuri uudesta musiikista: säveltäjät kiinnostuivat uudesta, kunnianhimoisesta instrumentista ja kuorojen taso nousi uusien teosten asetta-

mien haasteiden voittamisessa.

Noin vuosikymmenen myöhemmin syntyi seuraava aalto: lapsi- ja nuorisokuoroliike. Uusia kuoroja syntyi kuin sieniä sateella 70–80-luvuilla. Kuoroja, jotka ylsivät sellaisiin musiikillisiin saavutuksiin, joista laulajien vanhempien ikäpolvi ei osannut edes uneksia.

Näiden liikkeiden syntyyn vaikuttivat ratkaisevasti ne esikuvat, jotka muutamat esitaistelijat loivat omien visioidensa varassa. Tässä yhteydessä on pakko muistaa niin

Harald Andersenia kuin Erkki Pohjolaa, joiden saavutukset avasivat monen johtajan silmät aivan uusille tavoitteille.

Osasyllinen muutosliikkeille oli varmasti myös yhteiskuntarakenteen muutos. Kaupungistuminen ja työelämän muutos palveluyhteiskunnaksi synnyttivät aivan uudet mahdollisuudet osavien harrastajien, ammattitaitoisten amatöörien synnylle. Nuorisokuorojen kohdalla saman ilmiön osatekijä on musiikkiopistojärjestelmä, joka on käsittääkseni seuraus juuri yhteiskunnan vaurastumisen

synnyttämistä mahdollisuuksista ja vapaa-ajan toiminnan uudelta arvostuksesta.

Näiden kehityssuuntien ansiosta Suomeen on syntynyt suuri joukko osaavia kuorolaulajia ja korkeatasoisia kuoroja, jotka herättävät ihastusta myös maailmalla liikkessaan.

Yleistaso edelleen vaatimaton

Kuorojemme keskimääräinen taso on kuitenkin melko vaatimaton. Osaaminen on keskittynyt lähinnä nuoriso-

kuoroihin ja kamarikuoroihin, kun taas perinteisemmät kuoromuodot, mieskuorot, naiskuorot ja suuret sekakuorot ovat jo pitkään polkeneet paikallaan. Ilahduttavia poikkeuksia tietenkin löytyy, mutta nimenomaan huipun laajuutta verrattaessa jäämme kauas esimerkiksi Ruotsin ja Viron kuorokulttuureista.

Mistä tämä tason vaatimattomuus sitten johtuu? Kyseessä tuskin on kansojen välinen lahjakkuusero, joten vastaus löytynee koulutuksen puolelta.

Suomalaisten kuorojen kolme suurinta puutetta ovat pätevien johtajien puute, nuotinlukutaidon hataruus ja heikko laulutekninen osaaminen. Koska suurin osa kuorojen laulajista on musiikillisia maallikoita, innokkaita harrastajia, on selvää, että kuoron ja sen laulajien koulutus on ensisijaisesti kuoronjohtajan tehtävä. Suomessa on valittu jo pitkään yhä paheneva johtajapula, joka näkyy ympäri maan.

Kuoronjohtajapulan vaikutukset ovat kolminkertaiset. Yksinkertaisimmillaan ja pahimmillaan se merkitsee sitä, että kuoron olemassaolo lakkaa johtajan puuttuessa. Toisaalta se merkitsee sitä, että moni kuoro jää perustamatta, sielläkin, missä riittävästi intoa olisi. Ja kolmanneksi, pätevien johtajien puute johtaa siihen, että heidän tilalleen täytyy löytää vähemmän pätevä, kouluttamattomampi johtaja. Se taas heijastuu hyvin pian kuoron osaamiseen ja työn tuloksiin.

Laulutekninen osaaminen, suomeksi äänenkäyttö, on jokaisen kuoron perusmateriaali, jolle sen lopputulos rakentuu. Kovalla työllä voidaan joitain puutteita voittaa, mutta viime kädessä kuorosta tekee hyvän juuri se sointi, joka puolestaan syntyy monen laulajan äänenkäytön yhdistelmästä. Vain hyvä osaaminen tällä alueella antaa mahdollisuudet laajaan tulkinnalliseen ja dynaamiseen asteikkoon, antaa kuorolle edellytykset tehdä musiikkia hyvin. Jokainen varmasti ymmärtää, ettei 1 500 markan tehdasviulu soi edes mestarin käsissä kuin Stradivarius.

Nuotinlukutaito on asia, joka ei ole kuorolaiselle välttämätön hyve. Konserttitilanteessa ei enää kysytä, miten teos on opittu, oleellista on, osataanko se. Sen sijaan harjoitusvaiheessa nuotinlukutaito on äärimmäisen hyödyllistä koko kuoron ja sen johtajan kannalta, se nopeuttaa oppimista ja mahdollistaa huomattavasti suuremman täsmällisyyden.

Lisää hyviä johtajia

Jotta kuorokulttuurimme nytkähtäisi eteenpäin, täytyy siis saada parannusta näihin ongelmiin. Keskeisin haaste on uusien, osaavien johtajien löytäminen ja kouluttaminen. Tarvitaan paljon ja monenlaisia johtajia. Niin musiikin ammattilaisia kuin harrastajia. On tärkeää muistaa, että hyvä harrastaja on usein parempi kuin huono ja epämotivoitunut ammattilainen.

Johtajapulaan on vähän lääkkeitä. Yksi keskeinen parannuskeino on palkkaus: kun kuoronjohtaja alkaa saada tekemästään työstä sitä vastaavaa palkkaa, löytyy varmasti enemmän kiinnostusta. Talukootyöstä kiinnostuneita on kaikilla elämänalueilla yhä vähemmän.

Toinen peruslääke on monipuolisen koulutusverkon luominen. Hyvää ja innostavaa koulutusta on oltava tarjolla kaikenlaisille johtajille, huippuammattilaisesta aloittelevaan harrastajaan. Koulutukseen laitettujen markat ja työtunnit näkyvät ennen pitkää koko kuoroelämämme rikkautena.

Parempia laulajia

Samalla kun synnytetään uutta osaavaa johtajapolvea, on syytä myös muistaa kuorojen perustaa, laulajia. Hyvä johtaja voi pitkälti kohottaa kuoronsa tasoa, mutta laulajien osaaminen ja peruskoulutustaso määrää lopulta sen, mihin voidaan päästä.

Osaksi kyse on yleisestä ajatusvirheestä: ei harrastajien tarvitse suhtautua laulamiseen vakavasti, eikä heiltä tule vaatia liikaa. Tämä on minusta hämmästyttävä näkökohta, en tunne yhtään golfinpelaa-

jaa, joka ei haluaisi saada palloa reikään mahdollisimman vähillä lyönneillä tai hiihtäjää, joka ei halua kuntonsa kohenevan ja hiihdon sujuvan aina helpommin. Kyse ei ole edes vaatimisesta, kyse on motivoinnista. Tavoitteet pitävät toiminnan vireänä, tuovat sellaista sähinää harrastukseen, että se vie ajatukset pois muista kiireistä ja virkistää, antaa voimia.

Ajatus 40-vuotiaasta mieskuorolaisesta yhdessä musiikkiopiston teoriatunnilla lastensa kanssa voi ensin tuntua hullulta, mutta miksi teoreettisen osaamisen tulisi olla lasten ja nuorten etuoikeus? Käyväthän monet aikuiset esim. espanjan tunneilla kansalaisopistossa. Ei musiikin teoreettinen hallitseminen ole yhtään vaativampaa kuin espanjankieli. Itse asiassa, aikuiselle teorian oppinen voi olla helpompaa kuin lapselle. Ja jos ajatus lasten kanssa opiskelusta tuntuu hankalalta, kansalais- ja työväenopiston suunnitelmiin voisi varmasti sisällyttää musiikin teorian opetuksen. Kolmas vaihtoehto on käyttää osa kuoron harjoitusajasta teoriaan ja säveltämisalun: menetetty aika kyllä korvautuu vähitellen oppimisoikeuden kasvuna.

Niin julmalta kuin se tuntuu, harva meistä on luonnostaan erityisen hyvä laulaja, jännityksiä löytyy niin kurkusta kuin muualtakin ja tuotamme ääni on vain varjo siitä, mihin pienelläkin koulutuksella pystyisimme. Kuoronjohtaja voi tehdä jotain, mutta todellisiin tuloksiin päästään vain henkilökohtaisella ohjauksella. Se maksaa, mutta jälleen on kyseessä asia, johon kannattaa satsata sekä aikaa että rahaa.

Mieskuorojen etsikkoaika

Kuten yllä on todettu, mieskuorojen kohdalla muutoksen tuulet ovat puhallelleet verkalleen. Muutamat esikuvat kyllä välillä herättelevät uusia ajatuksia, mutta yleisesti ottaen sekä ohjelmisto että taito on polkenut paikallaan jo pitkään.

Näyttää selvältä, että mieskuorot ukkoutuvat, nuoria laulajia ei hakeudu kuoroihin

riittävästi. Tämä ei tarkoita, että yli 40-vuotias laulaja olisi huono, päin vastoin, moni laulaja on parhaimmillaan vasta 50 kieppeillä. Mutta kuoron tulevaisuuden ja toiminnan kannalta nuorten värväminen on välttämätöntä, laaja ikärakenne tuo kuoroon soinnin värikkyyttä ja monenlaisia ideoita.

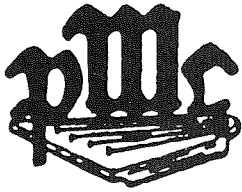
Jotta mieskuorot kiinnostaisivat uusia nuorempia laulajia, tulisi niiden toiminnassa olla selkeää tavoitteellisuutta, vähemmän yhdistystoimintaa, enemmän musiikkia. Mieskuoro voi parhaimmillaan olla hieno instrumentti, mutta se edellyttää paljon työtä ja ennakoluulottomuutta.

Mieskuorojen vahvin valtti on niiden korporatiivinen osaaminen, vankka talous ja vahva yhteishenki. Kun nämä tekijät yhdistyvät taiteelliseen tavoitteellisuuteen ja ennakoluulottomuuteen, voivat tulokset olla erinomaisia. Tällainen yhdistelmä voisi synnyttää seuraavan uudistusliikkeen. Uudistusliikkeellä alkaa olla jo kiire, 90-luku ratkaisee hyvin pitkälti myös mieskuorojen tulevaisuuden tässä vapaa-ajan kirstyntyessä kilpailutilanteessa.

Merkkejä valoisasta tulevaisuudesta on nähtävissä. Vaikka kärki on kapea, se ylittää parhaimmillaan erinomaisiin suorituksiin. Tämä on puolestaan innostuksena sekä toisille kuoroille että säveltäjille. Juuri säveltäjien kiinnostus mieskuoroon antaa lupauksia: uusi, hyvä musiikki vie kuoroja taidollisesti eteenpäin ja luo tunteen pioneeri-hengestä, antaa intoa.

Mutta jotta syntyisi kokonainen liike, on innostuksen levittävä vielä paljon laajemmalle. Oikean suunnan löytäminen ei ole helppoa ja vastustusta uudensuunnalle ajattelulle löytyy aina. Silti uskon vakaasti, että on korkea aika uudistua, eikä tehtävä edes ole mahdoton. Se vaatii vain suuren määrän työtä, uskoa ja hulluutta. Luovaa hulluutta.

*Kari Turunen
Sulasolin toiminnanjohtaja
Sulasol-lehden päätoimittaja*

Porin Mies-Laulu – monihaarainen puu

Kuoromme ei ole pelkästään se, joka näkyy konserteissa. Taustalla on paljon muutakin, joka mahdollistaa sen, että kuoro on elävä orgaani, jonka taiteellinen taso on ja pysyy korkealla. Kuoron taustavoimien olemassaolo ja toiminta ovat suorastaan toiminnan elinehto.

Porin Mies-Laulun Poikakuoro perustettiin v. 1969 ja se on toiminut aluksi Jukka Sampolahden ja nykyisin Vuokko Järvenpään johdolla. Poikakuoron ikähaarukka on melko suuri – mukana on alle 10 -vuotiaita poikia ja vanhimmat ovat jo ohittaneet äänenmurroksen. Voisi kuvitella, että poikakuorossa laulaneita siirtyisi aikaan aktiivikuoron riveihin, mutta tällaiset tapaukset ovat sittenkin harvinaisia. Tilanne on se, että kun nuorukainen käy koulunsa, valmistuu ammattiin ja perustaa perheen, hän saattaa löytää itsensä aivan tasavallan eri puolelta. Kuitenkin jatkossa toivoisi, että poikakuoron riveissä laulanut miehiksi vartuttuaan liittyisi aktiivikuoromme, onhan tuntuma kuorolauluun tällaisella laulajalla jo verissä.

Aktiivikuorolla ei ole enempää ala- kuin yläikärajaa, tärkeintä on, että täyttää laulajalle asetettavat mitat. Vanhimmat aktiivilaulajamme ovat saavuttaneet jo todella kunnioitettavan iän – ja silti sävelkorva on

edelleen tarkka. Liioittelematta voidaan sanoa, että laulu pitää miehen nuorena.

Monien muiden mieskuorojen tapaan meidänkin kuorollamme on seniorikuoro – Vaarinlaulu. Tähän voivat liittyä jäseneksi vanhemmat aktiivilaulajat. Osa vaarinlaulun jäsenistä käy kuitenkin edelleen aktiivikuoron harjoituksissa. Vaarinlaulu kokoontuu yleensä kerran kuukaudessa, jolloin lauletaan ja muistellaan menneitä. Nykyään Vaarinlaulun kokkamiehenä toimii Matti Kause.

Kuoron tärkein taustavoimamme on ehdottomasti Porin Mies-Laulun Naiset. Naisten keskeisin toimintamuoto on kuoron kahvitukset harjoituksissa, joihin kuorolaisten vaimot vuoronperään osallistuvat. Naiset huolehtivat tarjoilun pelaamisesta muissakin tilaisuuksissa – kuoron juhlissa, muiden kuorojen vieraillessa Porissa sekä monissa muissa tilaisuuksissa. Konserttilippujen myynti on pitkälle ollut naisten vastuulla. Eipä tähän enää muuta osaa lisätä, kuin, että kiitoksia, rakkaat naiset.

Porin Mies-Laulu on lopultakin kuin perheyhteisö. Toiminnassa on mukana monta haaraa, joita yhdistää yksi asia – laulu.

Porin Mies-Laulu/Porin Poikakuoro

Tänä keväänä on tullut kuluneeksi 22 vuotta Porin Mies-Laulun poikakuoron perustamisesta. Kuoron ensimmäisenä johtajana vuosina 1969–1980 toimi Jukka Sampolahti ja säestäjänä Erkki Hakkiluoto. Vuodesta 1982 kuoroa on johtanut Vuokko Järvenpää. Kuoroa toisena kouluttajana vuodesta 1984 on ollut Lauri Lehtonen. Viime syksynä kouluttajaksi saatiin lisäksi eestiläisen Jaan Tombi-poikakuoron johtaja Guido Ausmaa hänen tultua musiikinopettajaksi Poriin.

Porin poikakuoro harjoittelee kaksi kertaa viikossa. Lisäksi pidetään kerran kuukaudessa viikonloppuharjoitus ja

kesällä kuoroleiri. Kuorolla on vuosittain esiintymisiä ja konsertteja Porissa, ympäristökunnissa ja muualla Suomessa. Konserttimatkoja ulkomaille Porin Poikakuoro on tehnyt Norjaan, kolme kertaa Saksaan, Kreikkaan ja Eettiin. Kuorovieraita on käynyt Ranskasta, Saksasta, Japanista, Taiwanilta, Eestistä, Monacosta, Neuvostoliitosta ja Englannista. Tänä keväänä Porin Poikakuoro lähtee konserttimatkalle Norjaan.

Porin Poikakuoron ohjelmistossa on pääasiassa kirkkomusiikkia eri aikakausilta, mutta myös kansansävelmiä eri maista, isänmaallisia lauluja, muuta kuoromusiikkia ja

joululauluja. Kuoroa ovat säestäneet mm. Erkki Hakkiluoto, Anne-Marie Grundstén, Porin Musiikkiopiston oppilaita ja kaupunginorkesterin soittajia. Porin Poikakuoro on SATB-tyyppinen. Nuoremmat pojat laulavat sopraanoa ja alttoa ja vanhemmat pojat sekä nuoret miehet tenoria ja bassoa. Pääkuoroon pääsee laulajaksi läpäistyään kuorokokeen ja käytyään kuoro-oppilaskoulutuksen.

Kuorolaisten vanhemmat ovat tukeneet kuoroa monin eri tavoin. On järjestetty talkoita, myyjäisiä, arpajaisia, myyty konserttiohjelmaa, majoitettu kuorovieraita, valmistettu välipaloja ja aterioita

kuorolaisille sekä avustettu konserttijärjestelyissä ja oltu huoltajina leireillä ja matkoilla.

Vuonna 1988 perustettiin Porin Poikakuoron Tukiyhdistys tukemaan kuoron toimintaa sekä edistämään poikakuoroa yleistä. Tukiyhdistyksen puheenjohtajana toimii Eino Taulu, taloudenhoitajana Soile Rantanen ja sihteereinä Paula Vaho ja Riitta-Liisa Korhonen. Kuoron kunniajäseneksi vuonna 1990 kutsuttiin puheenjohtajana pitkään toiminut Markus Laaksonen. Kuoron kunniajohtajana on Jukka Sampolahti.

Kuoroa ovat tukeneet Porin kaupunki, Porin Seurakunnat, eri säätiöt ja kulttuurirahastot, opetusministeriö sekä yksityiset henkilöt ja liikelaitokset. Porin Poikakuoro on järjestänyt yhdessä Porin Mies-Laulu

r.y:n kanssa mm. arpajaisia poikakuoron toiminnan tukemiseksi.

Porin Mies-Laulu r.y.:n Porin Poikakuorossa toiminta jatkuu vireästi jo keskiajalla Porin seudulla alkaneen poikakuoroperinteen säilyttämiseksi ja eteenpäinviemiseksi. Monien konserttien, harjoitusten ja aktiivisen toiminnan perusteella Porin Poikakuoro saavutti kolmannen sijan SULASOL Satakunnan piirin kuorojen välisessä toimintakilpailussa vuonna 1990.

Porin Poikakuoro lähettää tämän julkaisun välityksellä terveisiä kaikille ystävilleen ja tukijoilleen sekä toivottaa tervetulleeksi vuoden 1991 konsertteihin.

Vuokko Järvenpää

Porin Poikakuoro konserttimatkalla Saksan Liittotasavallassa vuonna 1988.

Porin Mies-Laulun Naiset

Kuvaillessani Porin Mies-Laulun naisten toimintaa, tulee mieleeni Markus Kajon kuvaus kuorolauluharrastuksesta.

– ”Kuorolauluharrastuksessa ei sinänsä ole mitään häpeällistä. Pikemminkin päinvastoin, se pitää keuhkot vireinä ja edesauttaa hapenottokyvyn kehittämistä. Kuorolaulu on huomattavasti suositeltavampaa kuin tupakinpolto. Sen lisäksi, että kuo-

rolaulaja saa nauttia yhteiskuuluvuuden tunnetta kaikkien maailman muiden kuorolaulajien kanssa, hänen sävelkorvansa tavallisesti kehittyä ajan mittaan, mikä onkin yleensä tarpeen. Eipä ihme, jos tämän mainion harrastuksen harrastaja joskus yksin kammiossaan hypähtelevät, iloisesti peilin edessä, paukuttavat kämmeniään vastakain ja hihkaisevat riemullisesti hip, hoo!”

Tämä miestemme sävelkorvaa kehittävä harraste vaatii paljon meiltä kotijoukoilta. Ennen konsertteja saamme kuulla epämääräistä stemmaharjoittelua ja Kajon tavoin, odottamattomia riemun huudahduksia, mutta kaikkeen tottuu. Jatkuva puhtaan valkoisen esiintymispaidan kysyntä pistää kyllä joskus harmitsemaan entisen miehen konstia. Hän kuulema puhdisti näppärästi paidankauluk-

sensa valkealla taululiidulla, mikä saattaisikin olla tosi harkittava konsti.

Yhtä kaikki, jokaisena lauluitana ovat Mies-Laulun naiset keittäneet kahvit talolla ja ahkerasti olemme myös kaupitelleet konserttilippuja kirkon porstuassa, tai missä milloinkin kuoro on esiintynyt. Yks'kaks', näppärästi naisten taholta ovat valmistuneet myös herkulliset tarjoilut kuoron vieraille tai yhteisiin iloihin illanviettoihimme.

Me naiset olemme joka suhteessa yrittäneet olla mukana, sekä vasta että myötämaässä, tässä miestemme ja- lossa harrastuksessa.

Toki meitä naisia on kuoron taholta tästä kaikesta ahertamisesta palkittukin. Siitä merkinä kiiltelee usealla rouvalla rinnassaan kaunis koru.

Mielestäni kuitenkin parasta palkitsemista miesten taholta on ollut se, että me naiset olemme päässeet mukaan kuoron ulkomaisille konserttimatkoille. Näillä matkoilla me huoltojoukot olemme olleet kriittisiä kämmenentaputtajia. Kuoron onnistuessa on meidän naistenkin ollut ilo ja kunnia olla Porin Mies-Laulun naisia.

Tervehtien

*Tuulikki Lamminen
Naistoimikunnan puh.johtaja*

Porin Mies-Laulun naiset ovat taas kerran laittaneet pöydän koreaksi.

Ankkurista, kekkulista ja vähän Plänistäkin

"Viina-ankkurimme viel hulisee. Se viel hulisee, Se viel hulisee. Niin ankkuri viel yhä vain hulisee. Se hulisee, kuules näin, kuules näin! Siis me kekkulia vieritämme taas, kas näin, ympärinsä näin, hyvä ystävään".

Vuodesta toiseen on miesten laulajien lippukuoro Porin Mies-Laulu opetellut ulkoa jonkin latinalaisen laulun ymmärtämättä sanoista aamenta enempiä. Ylläolevan Hj. Nortamon "Puoli-ankkurin" sanat sensijaan ovat selvänkin laulajan suomea; mutta mikä on se laulussa mainittu "viina-ankkuri" ja "puoli-ankkuri". Ja mitä "kekkulia" me, tai ainakin joka kuukausi klubi-illassaan Vaarinlaulu, vieritämme ympäriinsä?

Nortamo aikanaan piti mielellään esikuvanaan Carl Mikael Bellmania. Huomaa helpposti heidän henkisen sukulaisuutensa olkoonpa, että elin-aikakauden ero on ajallisesti toistasataa vuotta. Klassillisesti sivistyneenä lääkärinä Nortamo tunsikin hyvin Bellmanin elämänradan ja tuotannon saattaen tarkastella edeltäjänsä psykologisestikin varsinkin kun vielä elinympäristö viinoineen ja keuhkotautineen oli kummankin ajalla vähän samanlaista. Bellmanin laulu-

jen suomennoksiinkin Nortamo tohti lähteä harkiten ja varoen, sillä tuon valistusajan älypään runoilu on niin vaarallisen viitteellistä, että suomentamiseen on uskaltanut harva intellektualisti. Ehkä suomalaisista vain Pentti Saarikoskella aikanaan olisi ollut parhaat edellytykset belmaniseen suomentamiseen, jos olisi ehtinyt.

Bellmanin kautta tuleekin tähän Nortamon ryyppylauluun ymmärrettävä selitys: Elettiin Kustaa III:n valistuneen itsevaltiuden aikaa ja samalla ammattikuntapakon aikaa. Ajankuvaan kuuluivat erilaiset manner-Euroopasta tulleet ritarikunnat ja veljeskunnat. Musikaalisena ja seurallisena Bellman tietysti kuului moniaisiin veljeskuntiin mm. vapaamuurareihin ja kirvesmiehiin, mutta ryhtyi sitten leikillään perustamaan ritarikunnankin "Bacchuksen Ritarikunnan". Tämän ritarikunnan ilmeisen vaativat kokousmenot kasvoivat kuiten-

kin niin suuriksi, että tarpeeksi varakkaiden mesenaattien puuttuessa koko ritarikunta joutui konkurssiin. Fredmanin 48. laulu (huomaa muuten: Bellman=sodanmies, Fredman=rauhemies) kertoo, kuinka marraskuun 15 päivänä 1783 ritarikunnan omaisuus kirjataan. Paikalle tulleet raadin korkea-arvoinen presidentti ja raatimiehet eivät kuitenkaan saa kalunkirjoitukseensa muuta kirjattavaa kuin puolen ankkurin vetoisen pullon, joka kirjataan merkinnällä "tyhjä". Pullon pohjaa haisteltaessa raati kuitenkin saattoi todeta pullon sisältäneen sen aikaisten snobien juomaa pomeranssiviinaa, kun taas yhteinen kansa ajan tavan mukaan joi tavallista paloviinaa. Ja runsaasti paitsi muuten, niin myös voimakkaana valinneen rintataudin torjuntaan.

Pomeranssin kuoret eli appelsiinin kuoret olivat hyvää maustetta aikanaan paitsi pomeranssiviinan valmistamisessa myös svenskien herraskaisesti harrastamassa fäskynsopassa ja tietysti myös suomalaisten mämmissä. Meidän Alko puolestaan ei palvo historiaa, vaan lopetti pomeranssiviinan myynnin Koiviston alkaessa ensimmäistä presi-

denttikauttaan, joten tuo bellmannilainen viina ei enään ole yhteisen kansan tavoiteltavissa ehkä siksikin, että se oli kossuakin halvempaa.

Muun tärkeemmän ohessa edelläolevasta selviää, että "ankkuri" oli vanha tilavuusmitta nykyliitroissa määrältään noin 40 litraa. Puoli-ankkuri on siis kutakuinkin parikymmentä litraa, joka yhtenä pullona on sellainen apteekista suhteilla saatava koripullo, jota ympyriäisenä voi vierittää. Toiset varustavat sen vesilukolla ja antavat hulista nurkissaan toivorikkaasti kunnes kaatavat etikaksi käyneen jalojuoma-aiheen lattia-sihdin läpi viimeiseen kierrätykseen.

Tarkasti noin 130 vuotta sitten Merikarvialla österbyläiset kyllästyivät syvien meriverkkojensa edestakaisin soutuun ja keksivät silakkain rääkipyyntin eli ajoverkkokalastuksen. Siinähan purjehditaan kymmenkunnan verkon kanssa samanverran kilometrejä avomerelle. Verkot lasketaan toisesta päästään yhteensitoen yhteen jataan ja viimeiseen juuriverkkoon sidotaan rääkitouvilla paatti, jonka miehet eivät lähde soutuamaan kotiin, vaan jäävät verkonlaskuajaksi veneen pohjalle yöä pitämään. Kun verkot syvätään, niin ne eivät kulje tuulen mukana, vaan korkeintaan merivirtojen mukaan ja paatti jataan sidottuna on aina verkkojen lähellä. Aamun sarastaessa verkot otetaan saaliineen paattiin ja lauduspaulaan sidottu kannattajat, poijut, joiden varassa syväys on laskettu, irroittaan.

Aikana, jolloin styroksia ei tunnettu ja "Mummon Mehu" ei ollut tarjousmyynnissä muovipulloina, oli verkkojen kannattimina lauduspauloissa olevan kaaman, tuohusten tai korkkien lisäksi käytettävä jämerämpää poijua. Helppo poiju oli piimäleili, "kekkuli" joka tervattuna kesti kaksinaiskäytön, eikä vedessä ravistunutkaan ja oli valmiina piimää varten heinäpelloille ja

Perinteinen konsertti Raatihuoneella vappuna 1956.

sadonkorjuuseen, sillä silloinhan ei rääkiin keritty eikä olisi saaliin puolesta kannattanut mennäkään. Tällainen kekkuli oli hyvinkin puolen ankkurin tai ainakin neljännesankkurin mittainen, joten Nortamon laulun puoliankkuri oli sen verran vieritettävä oikeata ainetta täynnä olevana, ettei sitä mies viitsinyt sylissä pitää, ja täytenä siitä varmasti riitti

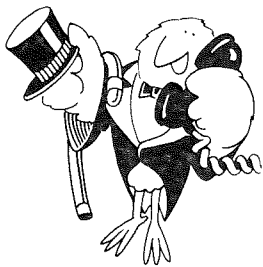
vaikka koko vaariporukalle olivat kummoisia laulajia vaan.

1930-luvun puolivälissä oli Porin Lyseossa rehtorina tunnettu raittiusmies ja Tarton rauhan solmijoihin kuulunut Väinö Kivilinna. Hyvä opettaja, mutta kun kieltolaki oli lähellä, niin sai hänen lisänimekseen "Pläni". Pläni puolestaan on kekkulin vetoinen

10–20 litran puolalainen tai etupäässä virolainen peltikanisteri, mikä oli pirtun salakuljetuksessa käytetty rannikon mitta. Kun penkinpajaisissa Lyseon pojat lauloivat "Porin Lyseon portin päällä on kekkuli-rehtorin kuva ja kuva", niin osoitti tämän lyseolaisten hyvin olleen tietoisia käytössä vielä olevista vanhoista mittayksiköistä ja

tilavuusmitoista, joskin syvempi tietous kekkulistakin ei sitten jäänyt koulun vaan elämän opetettavaksi. Sillä emmehän opi koulua, vaan elämää varten – non scolae sed vitae discimus.

*Vaarinlaulun kriivari
Jukka Teponoja*

L I N J A K A S

BENEFON
ARTE

Puhelin sinulle, joka arvostat selkeitä tyylipuhtaita muotoja ja viimeisteltyä sisustamista. Niin kotona kuin työympäristössäkin.

Benefon Arte on monipuolinen, mutta silti helppokäyttöinen. Sen ääni on selkeä ja miellyttävä. 10 numeron muisti ja viimeisen numeron uudelleenvalinta lisäävät entisestään soittomukavuutta.

Benefon Arte on huomattu myös maailmalla. Se on näytteillä mm. New Yorkin Cooper-Hewitt Museumissa, Stuttgartin Design Centerissä ja Suomen Taideteollisuusyhdistyksessä.

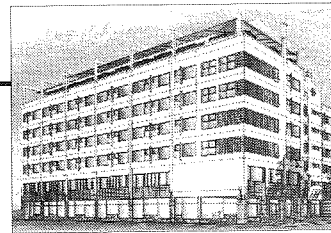
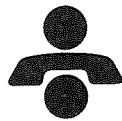

BETTER PHONES FROM
BENEFON

Hinta 525,-

**Porin Kaupungin
Puhelinlaitos**

**Olemme
muuttaneet
uuteen
toimitaloomme
Antintoriin.**

ELEMENTTITVÖ OY

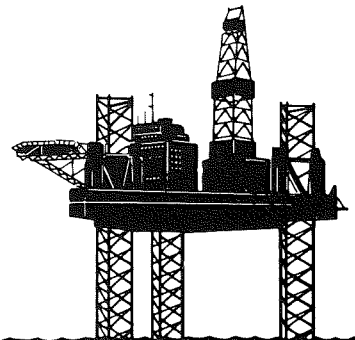
Itsenäisyydenkatu 41 A, 28100 Pori
puh. 939-827 700, teletax 939-827 827

RAUMA

RAUMA-REPOLA OFFSHORE

**OSAAMISTA
MAAILMAN
MERILLE**

Porilaissyntyisen säveltäjän prof. Selim Palmgrenin säveltäjäprofiilista

Viime vuosisadan viimeiset vuosikymmenet olivat Suomessa suurta luovan hengen nousukautta. Säveltaiteen tuolloiseen kohoamiseen on merkittävänä tekijänä ollut Helsingin Musiikkiopiston (Sibelius-Akatemian) perustajan ja johtajan Martin Wegeliuksen toiminta musiikkikasvattajana. Hänen oppilaittensa parvi Sibelius, Järnefelt, Palmgren, Melartin, Kuula ja Madetoja kohotti Suomen säveltaiteen koko maailmalle tiettäväksi ja tunnustetuksi.

Prof. Selim Palmgrenin mieskuorolauluista muistamme vaikkapa "tärisyttävän dramaattisen" Hiidenorjien laulun, kantelettaren runoon sävelletyn, herkän Tuutulaulun ja Merenkulkijan kaipaus-nimisen laulun. Maamme parhaat sekakuorot ovat levyttäneet hienon koosteen Palmgrenin varsin vaikeista sekakuorosävellyksistä. Hänen pianokonserttojaan olemme silloin tällöin kuulleet Porissakin. Yksinlauluista tulee ensin mieleen kaunis Suvinen saari. Orkesterille sävelletyistä on tunnetuin sarja Vuodenaajat ja pieni, viehättävä Tuhkimovalssi. Itse soittelen usein Palmgrenin tunnelmoivaa Toukokuun yötä pianolla.

Tämä taustaksi siirtyessämme prof. Selim Palmgrenin

säveltäjäprofiilia tutkistelemaan. Selim Palmgren tuotti musiikkiimme länsisuomalaisen aineksen. Hänen säveltäjäkuvaansa kuuluvat piirteet ovat hänen synnyinseutunsa perua. Palmgrenin poikavuosien sävelperintöön liittyivät myöhemmin kansansävelmien keräys Länsi-Suomessa, m.m. Luonnonmaalla Naantalin läheisyydessä. Hänen yleinen säveltäjäluonteensa on lähinnä lyyrinen, suomalais-pohjoismainen sävyiltään. Muotojen ja aiheitten käsittelyltään hän liittyy läheisesti romantikkoihin. Palmgrenin keinovarot ovat etenkin soitintujen käyttelijänä ja "värittäjänä" hyvin rikkaat. Mutta on huomattava, että hän on ottanut uudemmista suunnista vaikutteita hyvin valikoiden.

Näistä vieraista virtauksista ja suunnista on selvimmin huomattavissa ranskalainen impressionismi. Siis vivahterikkaat soinnut ja sointuyhdistelmät ovat kohonneet keskeisesti sävellysten luonnetta määrääviksi. Melodinen selvälinjaisuus ja aiheitten kehittäminen ovat hieman taka-alalla. Impressionismin vaikutus on prof. Palmgrenilla ilmennyt vain "ulkokohtaisissa keinovaroissa". Musiikillinen sisältö on itsenäisesti luovan säveltäjän työtä ja kotoisten kuvien valaisua.

Palmgren luo mielellään ohjelmallisia, siis kuvailevia tuokiokuvia. Tietenkäytty myös abstraktista sävelkieltä, mutta lähinnä omaansa hän antaa tunnelmaaluovien aiheitten parissa.

Palmgrenin musiikki ei ole kansallisessa mielessä karkoittavaa. Hän käyttää yleisesti tajuttavaa sävelsanomaa, kuten Chopin. – Palmgrenia onkin sanottu tuhatjärvien maan Chopiniksi. Laulavien melodioitten ja impressionismin "värittämiä" soitintujen ohella ja näihin liittyen löytyy myös varsin omaperäisiä rytmejä. "Harvinainen intohimon ja eleganssin yhtymä". On sanottu, että hän käsittelee

Hamin pilapiirros Palmgrenista.

karuja kansanaiheita "herrasmiehen korvalla". Sanat voimakas, loisteliaas kuvaavat hyvin prof. Palmgrenin säveltäjäluonnetta. Emme saa myöskään unohtaa sanoja viehkeys ja heleys, jotka kuuluvat jo eleganssi sanaankin.

Palmgren ei milloinkaan ole ollut suurten sinfonisten muotojen tai johdonmukaiseen temaattiseen työhön perustuvan sanonnan mies. Hänen voimansa piilee juuri tunnelmissa ja väriyksessä, joita ilmeikäs sointu ja kiehtova melodia korostavat. Hänen säveltäjäkuvaansa tarkasteltaessa tuntuu varsin oikeaansuneelta mietelmältä erään tunnetun musiikkimiehen arvio: Luovan taiteilijan tuntee jo muutamista akordeista hänen asettuessaan flyygelin ääreen, sillä hänellä on oma sointimaailmansa, jossa hänen musikaaliset ajatuksensa elävät ja kasvavat.

Erkki Hakkiluoto

ASUNTOMYYNTI

Itsenäisyydenkatu 42, 28130 PORI puh. 321 211

Tuntematon Mozart

Vain 35-vuotiaana kuollut hengen jättiläinen Wolfgang Amadeus Mozart (elinvuodet 1756–91) loi jälkipolvien ihailtavaksi suurenmoisia sävelteoksia – oopperat Taikahuilu, Figaron häät, Don Giovanni, Così fan tutte, Ryöstö Seraljista, yli 40 sinfoniaa, konserttoja, kamarimusiikkia ja muita sävellyksiä uskomattoman määrän. Jälkimaailma antaa Mozartille, joka muuten aina käytti keskimäisestä nimestään muotoa Amadé, neron arvon, sillä niin erehtymätön vaisto on hänen sävellystyössään – tuollainen ihminen syntyy kerran vuosituhannessa. Mozartin elämää ja musiikkia on loistavasti popularisoinut Peter Shaffer näytelmässään Amadeus, jonka näimme valkokankaalla Milos Formanin loistavana ohjauksena. Tässä näimme jälleen kerran neron ja hänen kadehtijansa tarinan Tom Hulcen esittäessä Mozartia ja Murray Abrahamin tulkitessa Oscar-palkinnon arvoisesti Amadeuksen leppymätöntä vihamiestä, Salieria. Jotkut arvostelijat tosin sanovat, että Salierin osuus tarinassa on ylikorostunut. Kuinka tahansa, kertomus on erinomainen esitys nerouden ja keskinkertaisuuden ikuisesta kamppailusta. Samalla se on loistava ajankuva elämästä senaikaisessa Itävallassa. Mozartin loppu oli surkea – kuvaus hänen hautajaisistaan on karuudessaan järkyttävä.

Mozartin luonteessa oli piirre, jota useimmat musiikkihistoriat eivät mainitse – hän oli ikuinen leikkivä pikkupoika. Muutama vuosi sitten suomeksikin ilmestynyt Wolfgang Hildesheimerin teos ”Mozart” kuitenkin paneutuu Mozartin elämän tähänkin puoleen ja julkaisee ns. Bäsle-kirjeet lyhentämättöminä, sekä saksaksi että suomeksi. Nämä olivat kirjeitä, joita Mozart lähetti vaimolleen, sisarelleen ja muille ystävilleen. Bäsle taas oli Mozartin ystävä, todennäköisesti ensimmäinen rakastettu. Bäsle kuoli korkeaan ikään ehtineenä erään postimestarin elämäkumppanina 25. 1. 1841 Bayreuthissa. Seuraavat otteet Mozartin kirjeistä osoittavat, että nerolla-

kin on varjo, ja että koprola-liakin voi olla taidetta.

On kuvaavaa, että ainoa äidille kirjoitettu ja säilynyt kirje on eräitä varhaisilta Italian matkoilta lähetettyjä sovinnaisia tervehdyksiä lukuun ottamatta runo, jonka Wolfgang lähetti 31. 1. 1778 Wormsista Mannheimiin ja jossa hän ilmaisi kaiken sanottavansa peräaukon toimintaan liittyvin kielikuvin. Tämä kirje on kuitenkin lajissaan ylittämätön: ”Olemme nyt olleet poissa 8 päivää ja paskantaneet jo monta monituista lājää .., ja konsertin säästän Pariisiin ja rusautan sen siellä heti ensimmäisellä paskantamalla.”

Äidin kuolinpäivänä 3. 7. 1778 eli 22 vuoden ikäisenä Mozart kirjoitti isälleen Pariisista: ”Nyt esitän teille

uutisen, jonka jo ehkä tiedätkin, nimittäin että jumalaton pääkonna Voltaire on heittänyt veivinsä kuin koira, kuin nauta. Sai minkä ansaitsi!” Tämä raivoisa purkaus on ihmetyttänyt Mozart-tutkijoita eikä selvää vastausta Wolfgangin Voltaire-inhoon hevin löydä.

Wolfgang kirjoitti 5. 11. 1777 Bäslelle seuraavan monimerkityksellisen kirjeen: ”.. ja nuoremmalta, nimittäin nti Josephalta pyydän oikein monta kertaa anteeksi, miksipä ei? – miksen pyytäisi häneltä anteeksi? Kummallista, etten muka tietäisi, miksi? – pyydän häneltä siis oikein monta kertaa anteeksi sitä, etten ole vielä kukaan lähettänyt lupaamaani sonaattia, mutta tulen lähettämään sen niin pian kuin mahdollista, miksipä ei? – mitä – miksipä ei? miksipä en lähettäisi sitä? – miksipä en postittäisi sitä? – miksipä ei – Kummallista! etten muka tietäisi miksi? – No niin, tehkäpä minulle tämä palvelus; – miksipä ei, kummallista? – minäkin teen teille, jos haluatte – miksipä ei?

– miksipä en tekisi sitä teille? Kummallista? miksipä ei? – etten muka tietäisi miksi? – älkää unohtako esittää minun puolestani complimenttia papalle ja mammalle ja 2 neidille, sillä onhan törkeä laiminlyönti, jos unohtaa isän ja äidin ...” Kirjeen vitsi on siinä, jos korvaamme sanan ”lähetää” (Schicken) toisella samansointisella sanalla (ficken).

Mozart kirjoittaa 28. 2. 1778 Bäslelle kirjeen, joka huipentuu suorastaan ilotulitukseksi: ”Te arvelette tai ehkäpä suorastaan luulette, että minä olen kuollut! – heittänyt veivini? – tai potkaissut tyhjää? – oi ei! pyydän teitä, älkää luulko niin, sillä luuleminen ja paskantaminen ovat kaksi eri asiaa! miten minä pystyisin niin kauniisti kirjoittamaan, jos olisin kuollut? – miten se nyt olisi mahdollista? – pitkän vaikenemiseni takia en halua pyydellä lainkaan edes anteeksi, sillä te ette kuitenkaan uskoisi, mutta mikä on totta, on totta! – minulla on ollut niin paljon tekemistä, että minulla on tosin

ollut aikaa ajatella Bäsleä, muttei kirjoittaa, ja niin muodoitin minun täytyi jättää se. Nyt minulla on kuitenkin kunnia kysyä teiltä, miten te voitte ja jakselette? – oletteko säästyneet ummetukselta? – Onko teillä ehkä syyhy? – jaksatteko sietää minua vielä edes pikkuisen? – vieläkö te useinkin kirjoitate liidulla? – vieläkö te joskus silloin tällöin ajattelette minua? – tuleeko teille joskus halu hirttää itsenne? – ja olitteko jopa ehkä kiukkuinen? minulle narriparalle; teettekö vapaaehtoisesti rauhan, vai lasautanko kunniasanalla paukun? mutta tähän nauratte – victoria! perseemme olkoot rauhan merkit! – minä ajattelin jo, etette pystyisi vastustamaan minua kauempaa. Niin niin, olen asiastani varma, ja pitäisi kait tänään vielä (schiss machen), vaikka menenkin 14 päivän kuluttua Pariisiin. Jos siis haluatte vastata minulle Augsburgin kaupungista, niin kirjoittakaa minulle pian, sillä jos olen jo poissa, saankin kirjeen asemesta (Dreck). Dreck! – dreck! oi dreck! – oi suloinen sana! – dreck! maista! – kaunis sekin! – dreck, maista! dreck! – nuole – o charmante! – nuole (dreck)! – se ilahduttaa minua! – maista ja nuole (dreck)! maista (dreck) ja nuole (dreck)! – Siirtyäkseni nyt toiseen asiaan – joko olette pitänyt kunnolla hauskaa tänä karnevaaliyönä? Augsburgissa voi nykyisin pitää hauskeempaa kuin täällä,

tahtoisimpa toivoa olevani luonanne voidakseni peuhata oikein kunnolla kanssanne. Äiti ja minä sulkeudumme molemmat hra isänne ja rouva äitinne suosioon Bäslen ohella ja toivomme, että olette kaikki 3 oikein terveitä ja hyvässä voimissa. Me jumalan kiitos ja kunnia olemme. Älkää uskoko sitä, sitä parempi, parempi sitä, aporó: miten ranskan kieli jaksaa? – saanko kirjoittaa pian ihan ranskalaisen kirjeen? – Pariisista, eikö niin? – sanokaapa toki, onko teillä vielä spunicunifait? Tämä viimeinen sana on niiltä Mozartin kirjeiden ”stiikna-fuulioita”, joita tutkijat ovat turhaan yrittäneet selvittää. Kyseessä lienee kuitenkin vain Wolfgangin leikkittelyä.

Bäsle-kirjeet ovat omassa lajissaan ainutlaatuisia. Jos Mozartin kohdalla olisi ollut kyseessä pelkkä lahjakkuus, hän olisi lukeutunut kaksoislahjakkuuksiin. Neron kohdalla tällainen spekulatiivinen luokittelu ei ole tarpeen; sellainen käsitekin kuin ”kaksoisnero” olisi mieleton, koska neron olemukseen kuuluu se, että hän kantaa itsessään piilevästi tai potentiaalisesti muita kykyjä, jotka hänen hallitseva lahjansa vuoksi eivät tule lainkaan tai juuri lainkaan esille (lukuunottamatta renessanssineroa, joka ei kokenut eri tieteenalojen eroa vielä sisäiseksi laiksi). Taidellinen nero, joka loi jollain muulla kuin omalla alallaan jotain hyvää tai suorastaan

suurta, on jäänyt poikkeukseksi. William Blake hallitsi – jos niin haluamme sanoa – kaksi alaa, jotka täydensivät toinen toistaan ja joilla oli kenties jopa yhteisenä piirteenä samanlainen visionaarinen intensiteetti; siltikään hän ei kohonnut samalle tasolle piirtäjänä. Goethe oli piirtäjänä poropeukalo, tiedemiehenä haaveilija, vaikkakin intuitiotaan nerokas. Mozartin kohdalla loistaa hänen oman alansa nerokkuus sananvalinnoissakin silloin, kun hän käsittelee niitä musiikillisesti assosioiden, siis toisin sanoen silloin kun informaatiosisältö jää taustalle verrattuna esille manattaviin kuviin ja vähimmästäkin virikkeestä laukeavaan, aktiiviseen sanafantasiaan, pakonomaiseen assosioinnin tarpeeseen ja helpouteen sekä kykyyn tuottaa ristiriitaisten ja näennäisesti mielivaltaisten äänneyhdistelmien avulla ei ainoastaan eufoniaa ja rytmejä, vaan aina myös jotain sanottavaa. Hän heittäytyy kirjoittaessaan sanatulvan vietäväksi, kunnes se paisuu paljon yli käsitessällön ja polveilee äänneiden ja niiden soinnin suggeroimana, alati vaihtelevan merkityksen kohinana. Tässä huumassa häviävät myös sovinnaiset estot ja porvarillisten mittapuiden mukaan mitaten väistämättä myös hyvän maun rajat.

Vielä yksi lainaus kirjeestä Bäslelle 13. 11. 1777: ”Suokaa anteeksi tämä huono kä-

siala, kynä on jo vanha ja olen (geschissen) todellakin jo kohta 22 vuotta samasta reiästä, eikä se ole vielä kukaan revennyt! – ja olen niin monta kertaa (geschissen) ja hampailani (dreck) poikki puraisut.”

Lopuksi vielä Mozartin kirjeestä vaimolleen: ”Miten Sinä oikein voit luulla tai edes olettaa, että minä olisin unohtanut Sinut – miten se voisi olla mahdollista? Sen oletuksen takia rakkain ja suutelemisen arvoisin pikku pyllysi saa heti ensimmäisenä yönä oikein kunnan höykytyksen, siitä voit olla varma.”

Vaikka tämä kohta ei välttämättä valaisekaan avioparin hurjia seksuaalitapoja, on silti hämmästyttävää, että vanheneva Constanze ja hänen arvon puolisonsa jättivät sen hävittämättä. Ehkäpä Nissen saattoi palauttaa tämän suutelemisen arvoisen paikan vielä taannehtivasti mieleensä niiltä ajoilta, jolloin Constanze oli hänen nuori vuokraemäntänsä, vaikkei Nissen meistä oikein siltä vaikutakaan.

Mozartin vaimo Constanze meni siis miehensä kuoleman jälkeen naimisiin tanskalaisen diplomaatin Nissenin kanssa. Mozart-tutkimuksen kannalta on hyvä, ettei Wolfgangin säkenöivää jäämistöä hävitetty, vaan myös Bäsle-kirjeet ovat säilyneet jälkipolville osoitukseksi suuren neron alkuvoimasta.

Sunds Defibrator Rauma Woodhandling Oy

Sunds Defibrator Rauma Oy
Sunds Porin Tehtaat Oy

Poikia matkalla on, on, on, on

Monen mieskuoron ohjelmistossa on Eino Linnalan Aaro Hellaakosken sanoihin säveltämä "Yöjalassa", josta ylläoleva sitaatti on. Porin Mies-Laulun pojat ovat todella kohtuullisen usein olleet matkoilla, ulkomaanmatka on tehty keskimäärin joka toinen vuosi. Mikä on kuoromatkan anti, onko kyseessä konserttimatka, huvimatka vai molempia.

Voidaan pelkistään sanoa, että kuoromatoilla on kaksi päätavoitetta. Ensinnäkin kyseessä todella on kulttuurivaihto. Ulkomaanmatkoilla teemme omalta osaltamme Suomi-kuvaa tunnetuksi aina valtameren taakse. Siinä samalla tietysti kotikaupunkimme nimi tulee tutuksi kaukaisille ystävillemme. Toinen päämäärä

kuoromatoilla tietysti on laulajan kehittyminen kuoron jäsenenä. Pitkillä kuoromatoilla vaaditaan tiettyä kuralaisuutta, on osattava sopeutua kuoroyhteisön sääntöihin ja jätettävä sooloilut vähemmälle. Juuri tältä kannalta asiaa tarkastellen voidaan todeta mieskuorolaulun olevan monella tavalla kehittävää – sekä taiteellisesti että sosiaalisesti. Huvimatoja matkat eivät välttämättä ole ainakaan siinä mielessä kuin asia yleisessä kielenkäytössä ymmärretään – vaikka hauskaa monesti on ollut. Viime matkan teimme kesällä 1990 Riikaan. Seuraavan matkan suuntautumisesta ja ajankohdasta ei mitään puhetta vielä ole ollut, mutta jonakin päivänä sekin tulee esille.

Matka Rapakon taakse 1986

Porilainen kuoro vieraili ensi kertaa Atlantin toisella puolen, kun kuoromme 12–29. 6. 1986 teki matkan Yhdysvaltoihin ja Kanadaan. Vierailukohteina oli Yhdysvaltojen puolella mm. Los Angeles, San Francisco, Portland, Seattle, Las Vegas, Grand Canyon sekä New York. Myös Kanadan Brittiläisessä Kolumbiassa vierailtiin, siellä esiinnyimme Vancouverin Skandinavian festivaaleilla juhannuksena. Amerikan-matkan aikana

kuoro antoi kaikkiaan viisi konserttia – näiden lisäksi epäluukuinen määrä muita esiintymisiä illallisilla ym. edustustilaisuuksissa. Arvostelut ohjelmistostamme ja taiteellisesta osaamisesta olivat kauttaaltaan ylistäviä. Kun liikuimme maanmiestemme sekä toisen ja kolmannen polven amerikansuomalaisten parissa, tunsimme, että olimme omiemme joukossa. Suomen laulu, Finlandia ja Porilaisten marssi sai monen silmät kosteiksi.

Porilaisten marssia oli odotettu

Kuoroa johti dir.mus Erkki Hakkiluoto ja matkakuorossa oli 34 laulajaa. Ohjelmisto oli pääosin perinteistä suomalaista mieskuoromusiikkia, paljon oli mukana myös mieskuorolle sovitettuja kansanlauluja. Kaikissa konserteissa koimme todella hienoja kuoron ja yleisön yhdessäolon hetkiä. Lämminhenkinen tunnelma ja yleisön usein jopa liikuttunut vastaanotto ei jättänyt kylmäksi myöskään laulajia. Porilaisten marssin symboliikka kosketti kaukaisen maanmiestemme herkimpiä kieliä.

"Laulakaamme sineen taivas sekä tähtiin synkkä yö ..."

Kuoromato on jotakin aivan muuta kuin tavallinen seuramato. Laulu on kuoro-

laisille yhdistävä, innostava ja inspiroiva voima ja lauluja riittää aina kuoron matkustaessa joka tilanteeseen.

Kokeilimme San Franciscon upean St Maryn Katedraalin akustiikkaa, lauloimme Alta Mira Hotellin ulkoilmaterassilla auringon paistaessa pilvettömältä taivaalta edessä hieno näkymä San Franciscon lahdelle. Kajautimme Grand Canyonilla, samoin Metropolitan Oopperatalon edessä New Yorkissa. Lähes joka lennolla laulettiin, bussimatoilla laulu oli olennainen osa retkiohjelmaa. Unohtaa ei pidä bussimatoilla tapahtuneita erinomaisia solisti- ja koreografisia esityksiä – joukossamme on kykyjä!

Ilmojen haltija suosi

Etukäteen oli vähän pelätty Etelä-Kalifornian helteitä, mutta sietämättömän kuumia

matkapäiviä ei sielläkään koettu, vaikka aurinko paistoi joka päivä. Los Angelesin Smoggykaan ei tehnyt häitää. Sadetta tuli vain parina päivänä pienet ropaukset. Washingtonin ja Oregonin osavaltioissa sekä Kanadan British Columbiassa kesä oli kauneimmillaan. Hellettäkin toki koimme Nevadassa ja Arizonassa. Las Vegasissa vielä klo 21 aikaan lämpöä oli 42°C. Silloin oli miellyttävää olla sisällä hyvin jäähdytetyissä tiloissa ja keilla pelionnea tässä pelurien luvatussa kaupungissa.

Oli elämys nähdä Länsi

"Young man, go west!" – Nuori mies, mene länteen. Länsi on aina ollut monien lupauksen ja mahdollisuuksien maa Amerikassa, ja on vielä tänäkin päivänä. Länsi tarjoaa monivivahteiset ja ehtymättömät luonnonkauneudet, näh-

tävyydet sekä ystävälliset ihmiset. Parin viikon aikana saatiin hyvä yleiskuva Länneistä, mutta moni päätti mielessään tulla vielä uudestaan, sillä paljon jäi näkemättä.

Kalifornia

Finnairin DC-10 laskeutui Los Angelesin kansainväliselle kentälle 12. 6. 1986 klo 14.45. Mato Suomesta oli kestänyt 11 tuntia, eikä moni ollut nukkunut silmällistään. Lennolla oli toki syöty hyvin, nautittu PML:n naisten tarjoamaa samppanjaa ja muutakin. Matkalla tietenkin oli laulettu monia kohottavia lauluja, mutta nyt väsytti. Passitarkastukseen jouduttiin jonottamaan puolitoista tuntia. Meitä ennen oli tullut pari jumboa ja virkailijoita oli aika vähän. Joku jo vähän hermoili jonottaessaan, mutta sekin päättyi aikanaan.

Lentoasemalla oli vastassa

Los Angelesin Suomalaisen Mieskuoron johtaja ja pääisäntämme Aulis Saario, tuleva retkioppaamme Eki Mikkonen ja Suomi-Seuran Riitta Mäkipää. Siirryimme bussiin ja ajoimme Van Nuys:in kaupunginosassa sijaitsevaan Bali Hi Motelliin, joka oli majoituskampanjamme kolmeksi yöksi. Motellilla olivat vastassa ne isännät, jotka majoittivat osan kuorosta koteihinsa. Motelliin tultaessa kello oli jo yli 18 ja Eki neuvoi, että ei pidä mennä nukkumaan ennen kymmentä, vaikka kuinka väsyttäisi, sillä kolmen-neljän tunnin unen päästä herää joka tapauksessa tällaisen lennon jälkeen. Kyllä uni seuraavana yönä kaikille ainakin kolme tuntia maistoi.

Seuraavana aamuna 13. 6. aamulla olikin sitten lähtö Disneylandiin. Eki toimi oppaana ja kierros oli todella mielenpainuva. Disneylandia ei voi muutamalla sanalla kuvata – se on nähtävä. Takaisin majoituskampanjoihin tulimme illansuussa. Totesimme, ettei Kaliforniassa liikuttaessa pidä laatia mitään minuuttiaikatauluja, koska liikenneuhkia syntyy muulloinkin kuin ns. normaaleina ruuhka-aikoina. Illalla Aulis ja Aili Saario järjestivät meille ja isäntäkuorolle kotonaan ikimuistoisen tutustumis- ja cocktail-tilaisuuden. Tarjoilu oli ylenpalttista ja ilta oli kaikin puolin loistava.

Auloksen talo sijaitsee korkealla kukkulalla rauhallisella yksityisalueella, kaukana kaupungin melusta. Pihalta avautuu upea näkymä alas laaksoon. Jos olisi talvi, niin paikka tarjoaisi erinomaiset mahdollisuudet lasketteluun suoraan kotipihalta – free styleä, slalomia ... Oma kuoromme ja isäntäkuoro esiintyivät useaan otteeseen illan aikana. Solistimme Pekka ja Esko esittivät kauniita yksinlauluja Erkin säestyksellä. Saloissa hulmusivat Suomen ja USA:n liput juhlistaen tätä hienoa tilaisuutta.

Seuraavana päivänä 14. 6. lähdimme Ekin opastamalle retkelle, joka suuntautui aluksi Universal Studioille. Saimme rautaisannoksen tietoutta elokuvan teosta, näimme elokuvien teossa käytetyt pie-

noismallit, tulipalot ja katsoimme tappajahaitakin silmästä silmään. Jäi sellainen kuvitelma, että elokuvan tekeminen olisikin aika helppoa puuhaa. Studioilta matka jatkui Hollywoodiin ja Beverly Hills:iin, jossa poikettiin Mann:in Kiinalaisen teatterin edessä ja tarkastelimme kuuluisien filmitähtien jalanjälkiä. Olimme olleet Los:issa jo kaksi päivää, mutta vasta ajettuamme Santa Monicaan havaitsimme todella olevamme Tyynenmeren rannalla. Ajoimme Santa Monican ranta-aluetta ja merellä näimme satoja purjeveneitä. Vilpoinen tuuli Santa Monican lahdelta oli virkistävää.

Illalla klo 19 oli matkan ensimmäinen konsertti Fulton Junior High Schoolin Auditoriumissa. Aluksi pelkäsimme, ettei yleisöä tulisi paljon, koska Kaliforniassa oli kesäloimakausi parhaimmillaan, mutta helpotus oli suuri, kun lavalle marssiessamme totesimme, että salissa oli runsaasti yleisöä. Konsertti onnistui ja kuorolla oli hyvä henki päällä, ”näin laulaa Porin pojat”. Konsertin jälkeen oli karrikka LA:n Finnish Centerissä. Isäntämme huolehtivat meistä hyvin.

Sunnuntai-aamuna 15. 6. lähdimme Bali Hi:n edestä

lentokentälle, josta lensimme San Franciscoon. PSA:n lento oli miellyttävä ja kesti vajaan tunnin. Ensimmäinen näkymä ”Friscosta” oli sivulla oleva San Franciscon lahti Golden Gate-siltoineen. Kentällä meitä odotti bussi, jolla siirryimme seuraavaan konserttipaikkaamme Sonomaan. Kuljettajana oli tumma Belinda. Matkalla oli melko kiire, koska konsertin alkuun oli vain 1,5 tuntia ja reitti kulki aikaavievien ruuhka-alueiden läpi. Maisemat, varsinkin Golden Gaten ylitys olivat mahtavia. Saimme nähdä olevamme kansojen sulatusuunissa, kun tulinen italiaano tai latino oli vähällä teurastaa hänelle joko liikenteessä tai muuten väärinryhtä tehneen henkilöauton kuljettajan. Onneksi verta ei vuodatettu. Ajoimme Napaan kuuluisaan viinilaaksoon ja Suomen televisiosta tuttu Falcon Crest-viinitila ohitettiin aivan läheltä. Konserttipaikalle saavuimme 10 minuuttia myöhässä, mutta yleisö ymmärsi viivästyksen syyn. Konsertti Sonoman Vanhainkodin juhlasalissa oli tunnelmaltaan väliaton. Yleisö koostui toisen ja kolmannen polven amerikansuomalaisista, mutta monissa lauluissa onnistuimme välittämään heille tunteja, jotka silminnähden

liikuttivat ja innostivat heitä. Konsertin jälkeen isäntämme tarjosivat kuorolle aterian sekä tilaisuuden saunomiseen ja uimiseen. Saunan jälkeen rentoutuimme hetken uimaltaan baarissa ja Friscon keskustassa olevaan Hotel Merliiniin saavuimme kuuden tienoissa. Maanantaina 16. 6. aamiaisen jälkeen lähdimme Nina Falkin opastamana kierrokselle. Nina oli pätevä opas, joka esitteli meille kaikki Friscon hienoimmat nähtävyydet. Näimme pilvenpiirtäjät, vanhan kaupungin, kiinalaiskaupunginosan, St Maryn Katedraalin, ihailimme kaupunkia Twin Peak-kukkulalta. Cliff-Housessa otimme lasillisen ja katselimme, kun hylkeet paistattelivat päivää läheisellä kallioluodolla.

Tämän jälkeen matka suunnattiin Sausaliton kalastajaylään. Kylän rannassa ihailimme huvipursia ja kiipesimme rinteellä sijaitsevaan Alta Mira Motelliin, jossa lounastimme ja vähän lauloimmekin. Lounaan jälkeen lähdimme rannasta lautalla Angels Islandin kautta kuuluisan Alcatrazin vankilasaaren ohittaen takaisin kaupunkiin. Tulimme Fishermans Wharf:ille, jonka myyntikojuista sai ostaa matkamuistoja ja meren herkkuja, kuten katkarapua ja tasku-

Porin Mies-Laulu ja Golden Gate.

rapua. Kun Wharf oli katsastettu, jokainen lähti hotelliin parhaaksi katsomallaan tavalla. Suurin osa käytti kaapeli-raitiovaunua, osa taksia ja urheiluhenkisimmät kävelivät. Illalla oli hyvää aikaa katsella kaupunkia ja tehdä ostoksia. Aamupäivä 17. 6. oli San

"Ja Jumala sanoi: Toisille annan toiset askareet, vaan sinulta, lapseni, tahdon, että kaarisillan teet. Sillä kaikilla ihmisillä on niin ikävä päällä maan, ja kaarisillalle tulevat he ahdistuksissaan. Tee silta ylitse syvyyden, tee, kaarisilta tee, joka kunniaani loistaa ja valoa säteilee ..."

Tässä yhteydessä oikaistiin myös aiempi virheellinen tieto, että samppanjat menomat-kalla koneessa olisi maksanut Suomi-Seura. Tarjoajia olivat PML:n naiset, ja olihan sitä vähän ihmeteltykin, miksi naiset koneeseen olivat pelkkiä "tervemenoa" -lappuja lähettelleet. Lento Oregoniin lähti 14.30 ja perillä olimme 15.45.

Portland

Lentokentällä kuoroa vastassa olivat pääemäntämme Mrs Seija Husari sekä Mr Nestor Perälä. Ajoimme bussilla Peace Lutheran-kirkolle, jonne isäntäkuoro oli kattanrunsaan ja maittavan tervetuliaisaterian. Tämän jälkeen oli vuorossa majoittuminen – kaikki majoitettiin perheisiin.

Keskiviikkoamuna 18. 6. lähdimme Seijan opastamalle retkelle. Näimme Multnomah-putouksen ja Bonneville-padon Columbia-joen varrella. Padon yhteyteen oli rakennettu kalaportaat ja kalanviljelylaitoksella näimme suuria sampia. Portlandia kutsutaan Ruusujen kaupungiksi ja näimme satoja eri lajikkeita käsittävät ruusutarhat.

Nautimme Fernwood-Inn:issä herkullisen kala-ateria, halibut-kalaa, joka vastaa ruijanpallasta. Retki päättyi kirkolle, jossa meille jäi runsaasti aikaa ennen konserttia. Tämä oli matkan ainoa kirkkokonsertti. Konsertti meni jälleen hienosti ja viimeisenä numerona oli Finlandia-hymni. Sen johti paikallisen kuoron johtaja Mrs Sarah Slossan

Franciscossa vapaata. Tehtiin ostoksia ja lentokentälle lähettiin klo 12. Matkalla kentälle avattiin PML:n naisten kirje, joka sisälsi sievoisen summan rahaa matkakassaan sekä Aale Tynnin runo "Kaaarisilta":

Erkiltä saamiensa ohjeiden mukaisesti. Isäntien pyynnöstä esitimme vielä ylimääräisenä numerona Porilaisten marssin, jota Suomessa yleensä ei lauleta kirkossa. Nyt se kuitenkin sopi hyvin tilanteeseen.

Torstaiamuna 19. 6. lähdimme aikaisin kaupungille ja kävimme Lloyd-Centerin ostoskeskuksessa. Moni löysi sieltä sopivia tuliaisia kotiin vietäväksi. Bussi Seattleen lähti klo 12 Lloyd Centeristä. Matkalla poikkesimme Kellsossa ja lounastimme Thunderbird-moottorihotellissa. Matkan varrella näimme Mt St Helens'in tulivuoren ja alueella oli havaittavissa vulkaanista hiekkaa muistona viisi vuotta sitten tapahtuneesta rajusta purkauksesta. Näimme myös ydinvoimalan, joita ei täällä päin kuitenkaan ole paljoa, koska muita energialähteitä on riittävästi. Tällä matkaosuudella juttu kulki vilkkaasti ja laulu, varsinkin bussin takaosassa, raikui koameasti. Seattleen saavuimme klo 17. Meitä oli vastassa Sirkka Wilson, joka hoiti majoitusjärjestelyt joutuisasti – kaikki perheisiin.

Seattle

"Porin Mies-Laulu, tervetuloa Seattleen! Toivotamme teille paljon matkamuistoja lännestä ja pyydämme teidän olla kuin kotonanne." Näin luki meille jaetussa tiedotteessa, jossa esitettiin isäntiemme meille suunnittelemaa ohjelmaa. Perjantaina 20. 6. aamupäivä oli vapaata ja iltapäi-

vällä oli Lea Utter'in opastama kiertoaajelu. Ajelun pääteeksi ruokailimme Ballard King's Table Restaurant -nimisessä ravintolassa. Konsertti oli Nordic Heritage Museumin salissa klo 19.30. Tämä neljäs konserttimme onnistui taas hienosti. Kiitospuheita pidettiin puolin ja toisin, saimme jopa kutsun tulla Seattleen vuonna 1988. Yleisö todella eli mukana ja konsertin jälkeen samassa paikassa oli karonkka, jossa taas laulu kajahti kuoron sekä Pekan ja Eskon toimesta. Karonkassa isäntämme tarjosivat kahvit, muu tarjoilu tapahtui BYOB-periaatteella (bring your own bottle). Seattlen vierailu oli lyhyt, mutta mieleenjäädä – Sirkka Wilson oli todella nähnyt vaivaa ohjelman järjestäessään. Lauantaiamuna 21. 6. klo 9 lähdimme Greyhound-bussilla kohti Kanadaa. Raja-alueella ennen tullia ostimme verotonta matkaevästä ja paikallista makkaraa. Tulevista aterioista kun ei ollut tietoa ja kiire oli kova. Tullimuodollisuudet olivat ripeät – olimme Kanadan puolella ja totesimme, että täällä on käytössä sama metrijärjestelmä kuin kotona.

Vancouver

Perille tulimme pahasti myöhässä. Nopea ajo North Vancouveriin ja sisäänkirjoitus Maples Motor Lodge -nimiseen motelliin. Nopea vaatteiden vaihto ja sitten Arcadia Hallille, jossa isännät meitä kärsivällisesti odottivat. Kello oli 14.30 ja esiintymisvuoromme Skandinavian Festivaaleilla olisi 18.30. Juhlalualue sijaitsee aivan lähellä Vanier Parkissa English Bayn rannalla. Ensin hirveä kiire ja nyt neljä tuntia aikaa... Ilmapäivää vietimme juhannusjuhla-alueella. Ilma oli kaunis, teltoissa tarjottiin ruokia ja juomia jokaiseen pohjoismaiseen makuun. Myyntikoujuissa oli käsitöitä ja muuta rihkamaa. Ruotsalaiset kävivät kentällä viikinkiperinteen mukaisia turnajaisia, aseena puumiekka ja suojana kilvet ja kypärät. Ulkoilmaesträdillä pyöri jatkuva ohjelma. Illalla klo 20 sytytettiin oikea juhannuskokkon, joka jäi meiltä

kuitenkin näkemättä, kun poistuimme pian esiintymisemme jälkeen. Esiintymistämme seurasi runsaslukuinen yleisö, joka koostui pääosin Vancouverin ympäristön suomalaisista. Viimeisenä esitimme jälleen Porilaisten marssin, jota yleisö raikuvasti ja liikuttuneena kiitteli. Olisivat kuunnelleet meitä pitempäänkin, mutta meille nyt oli varattu vain puoli tuntia esiintymisaikaa. Tämä olikin Amerikanmatkan viimeinen virallinen konsertti, joten ohjelma oli saatu päätökseen kunniakaasti. Illalla menimme Arcadia Hallille suomalaisten juhannustansseihin. Tämä jäikin tiiviistä ohjelmasta johdettuna ainoaksi tilaisuudeksi tavata Vancouverin suomalaisia.

Sunnuntaiamuna 22. 6. lähdimme taas kerran kiertoaajelulle, oppaana paikallinen matkatoimistoyrittäjä Ray Pajunen. Vancouver on moderni, siisti kaupunki. Se on Kanadan portti Tyynelle valtamerelle ja siellä on erinomainen satama, jonne maailman suurimmat alukset pääsevät aivan kaupungin sydämeen. Ajoimme korkealle Mount Seymourille, josta avautui henkeäsalpaavat näkymät kaupunkiin ja sen ympäristöön.

Alhaalla kokeilimme, kenellä on rohkeutta ylittää Capilane-joki 140 m pitkää riippusiltaa pitkin sillan keinuessa, kun putousta alla virtaavaan jokeen on yli 60 m. Matkaa jatkettiin Horseshoe Bay'hin, joka on pieni merihenkinen satamapaikka. Sieltä on säännöllinen lauttaliikenne Vancouverin saarelle, jossa meillä kuitenkin ei ollut aikaa vierailuun. Saarella sijaitsee Brittiläisen Kolumbian kaunis pääkaupunki Victoria. Horseshoe Bayn paikallisessa ravintolassa nautimme lounaan, jonka lomassa kajautimme pari laulua. Yleisö ja isäntäväki innostui kovasti kuulemastaan ja talo tarjosi kuorolle jopa kierroksen. Maanantai 23. 6. oli varattu kokonaan Expo-86 maailmannäyttelyyn. Tapahtuma oli niin valtava, että siitä näin lyhyessä ajassa sai vain karkean yleiskuvan. Nähtävää todella olisi riittänyt moneksi päiväk-

si. Järjestäjien arvioissa kokonaiskävijämääräksi odotettiin 20 miljoonaa – PML oli ensimmäisten 5,7 milj. kävijän joukossa. Hieman ihmettelimme, kun messuilla ei ollut yhtään suomalaista osastoa.

Tiistaiamuna 24. 6. lähdimme motellin edestä bussilla Seattleen. Tulimme lentoterminalille heti puolenpäivän jälkeen ja lento Los Angelesiin kautta seuraavaan kohteeseemme Las Vegasiin starttasi klo 13.50. Matkalla lentoyhtiö PSA tarjosi kevyen "snack'in". Losin kentällä odottelimme koneen vaihtoa tunnin. Las Vegasiin saavuimme n. klo 18. Koneesta noustuamme vastaan tuli kuuma tuulahdus, jonka joku luuli tulevan suihkukoneen moottorista, kunnes totesimme saapuneemme tosi kuumaan paikkaan.

Las Vegas

Las Vegas tunnetaan yleisesti uhkapelurien paikkana. Myös tiedetään kaupungissa olevan tarjolla korkeatasoista estradiviihdettä. Kuitenkin puolen miljoonan asukkaan Las Vegasilla on rikas historia. Se on ollut merkittävä etappi uudisraivaajille ja myös seikkailijoille. Turistille Las Vegas on oiva matkakohde, kun pelihommissa muistaa pitää päänsä kylmänä. Maisemiltaan kaupunki ei tarjoa juuri mitään. Se on rakennettu kuivalle tasangolle, ympäristössä on jylhiä vuoristoja.

Keskiviikkona 25. 6. ohjelmassa oli lento pienkoneilla Las Vegasista Arizonan puolelle Grand Canyonin jylhiin maisemiin. Air Nevada-yhtiön 9-hengen pienkoneilla lähdimme peräkkäin matkaan, arvioitu lentoaika oli hiukan yli tunnin. Moni kaveri vähän jännitti, kun edellisellä viikol-

la 25 ihmistä oli kuollut samoissa maisemissa helikopterin ja pienkoneen törmäykseen. Pian nousun jälkeen tulimme Lake Mead-järven yläpuolelle ja ylitimme Hooverin padon, joka on maailman suurimpia. Ylitimme Colorado-joen ja reitti alkoi myötäillä Grand Canyonia ja sen pohjalla virtaavaa Coloradojokea. Välillä reitti kulki ylätasangolla, jossa lentäjämme väitti Amerikan suurimpien villihevoslaumojen elävän. Lensimme intiaanireservaatin yli – tässä valtavassa erämaassa ei juuri muuta asutusta ollutkaan. Lopulta laskeudimme South Rim'in kentälle, josta bussi vei meidät kanjonin reunalla olevaan turistikeskukseen. Siellä viivyimme kolme tuntia. Joku ehti tehdä patikkaretkenkin ja kuunnella hiljaisuutta kanjonin rinteillä kiemurtelevilla aasinpoluilla.

Paluu oli vähintään yhtä jännittävää kuin menokin. Nyt reitti kaarsi vähän kauempaa kanjonin eteläpuolelta, koska turvallisuussyistä kanjonin päällä lennetään vain yhteen suuntaan. Las Vegasiin laskeuduttaessa totesimme, että valtavilla pientaloalueilla ei ollut juurikaan pihaa, josta olisi puuttunut uima-allas.

Hotelliin saavuimme klo 15. Nautimme yhteisen aterian ja kohotimme maljan Sepolle hänen 39-vuotispäivänsä kunniaksi. Loppupäivän ohjelma oli vapaata. Moni koetti onneaan pelisaleissa, mutta miljonäärikerho ei saanut uusia jäseniä.

Torstaiamuna 26. 6. lähdimme kentälle, josta TWA:n Lockheed-jumbo New Yorkiin lähti klo 7. Kone ei ollut edes puolillaan lähettäessä. Välilasku tehtiin Arizonan Phoenix'iin ja jatkettaessa kone oli jo täydempi. Lennon aikana nautimme lounaan ja

kajautimme pari laulua, kuten Lippusemme kohouupi ja Heipparallallaan. Lentomestusta huolimatta kansamatkustajat ja henkilökunta otti esityksemme innostuneesti vastaan.

New York

Kennedyn lentokentälle saavuimme klo 17. Amerikan ajanlaskussa oli tultu kolme tuntia eteenpäin, kun oli lennetty yli 4 000 km itään. Bussi vei meidät kentältä kohti majapaikkaamme Madison Towers'ia. Hotelli on aivan Manhattanin keskustassa. Illalla teimme tiedusteluretkiä ympäristöön ja totesimme Empire State Buildingin olevan aivan nurkan takana. Perjantaina 27. 6. lähdimme aamiaisen jälkeen Amerikanmatkamme viimeiselle kiertäjäajalle. Oppaana toimi aikanaan Porin Lyseossa englantia ja latinaa opettanut Mrs Ritva Bougert. Nähtävyydet olivat, kuten ajatella saattaa, ihmisen käden jälkeä – nähtiin Central Park, Harlem, Greenwich Village, Times Square, Broadway, Wall Street, Fifth Avenue, Rockefeller Center, St Patrick's Cathedral, United Nations, Madison Square Garden... Presidentti Ronald Reagan oli vierailut Las Vegasissa samaan aikaan kuin mekin, kuten saimme kuulla. Nyt häntä ja Ranskan presidentti Mitterrandia odotettiin New Yorkiin vierailulle runsaan viikon kuluttua Ranskan valtion lahjoittaman Vapaudenpatsaan 100-vuotisjuhlan kunniaksi.

Ajelun päätteeksi lounastimme Madison Square Gardenin vieressä sijaitsevassa ravintolassa. Tämän jälkeen teimme ostoksia, ettei jäisi viimetinkaan.

Lauantai 28. 6. olikin sitten viimeinen päivämme

Amerikassa. Vaikka päiväohjelma oli vapaa, jokainen lähti heti aamiaisen jälkeen kaupungille. Katselimme "maailman pääkaupunkia" ja teimme viimeiset ostokset. Lounaa nautimme samassa paikassa kuin edellisenä päivänkin. Erkki ja Veikko tarjosivat kuorolle syntymäpäivänsä kunniaksi konjakit. Iltapäivällä jatkettiin "Nykkiin" tutustumista ja klo 18 oli lähtö Kennedyn lentokentälle. Finnairin lento Suomeen lähti klo 21 ja Helsinkiin saavuimme sunnuntaina 29. 6. vähän ennen puoltapäivää.

Pitkä ja antoisa matka oli saatu kunnialla päätökseen ja matkalla Poriin laulettiin, että "on ihmeen hyvä kotiin tulla taas". Jokainen mukana ollut muistaa lopun elämäänsä tämän onnistuneen matkan. Kiitos kuuluu koko mukanaolulle yksituumaiselle joukolle ja myös kotiinjääneille laulajaveljille. Lämöllä muistamme kuoron naisten suurenmoista tukea sekä uskollista kannattajajoukkoamme – yksityisiä ja yrityksiä.

Amerikassa isäntämme ja emäntämme olivat todella nähneet paljon vaivaa ja uhranneet aikaansa ja ponnistuksia matkamme onnistumisen hyväksi. Kiitollisina muistamme heitä sekä matkalla tapaamiamme amerikansuomalaisia. Matkan johdosta oli kolmimiehinen matkatoimikunta, johon allekirjoittaneen lisäksi kuului Matti Hakuni ja Kimmo Hannula. Taiteellisenä johtajana oli johtajamme director musices Erkki Hakki-luoto.

Näin viiden vuoden jälkeen vielä kaunis kiitos kaikille asiaan myötävaikuttaneille unohtumattomasta matkasta.

Osmo Blomroos

*Jos rahahuolet painaa -
Hae tavaramalainaa*

**PORIN
PANTTI OY**

Eteläkauppatori 2, 28100 Pori

☎ 939-334 950

Porin Mies-Laulun konserttimatka Sveitsiin 2-10.6.1989

Suuri Suomen ystävä, edesmennyt Suomen Ystävät Sveitsissä -yhdistyksen puheenjohtaja professori Gubert von Salis, vaikutti ratkaisevasti siihen, että Montreux'ssa Geneven järvelle avautuvassa rantapuistikossa kohoaa kuvanveistäjä Franz Fischerin luoma Mannerheim-monumentti. Mahtava obeliski paljastettiin 14. 5. 1955. Sen oikeassa sivutasossa on tyylitelty Suomen leijona ja takasivussa teksti: TUOSSA ON LUONNE, LAIVAN KEULASSA KYLLÄ KUN SE SYVIEN YLLÄ, TIETÄNSÄ KYNTÄÄ (Aaro Hellaakoski). Pat-

Mitä tekemistä tällä kaikella on PML:n konserttimatkan kanssa? Paljonkin, tämä oli suorastaan Sveitsin-matkamme keskeinen teema. Joitakin aikoja onnistuneen USA:n matkamme jälkeeseen heräsi kuorolaisten piirissä jatkuvasi voimistuva ajatus tehdä seuraava matka Sveitsiin ja tällä kertaa "ämmittien kans". Muutamista soraäänistä huolimatta hanke eteni vauhdikkaasti ja kun kuoro sai kutsun Suomen Sveitsin suurlähetystöltä, oli matkatoimikunnalla jälleen haastava tehtävä edessä.

Valmisteluvaiheessa Taisto Ristimäellä oli merkittävä osuus opiskeluaikaisten sveitsiläiskontaktinsa ansiosta. Matti Hakuni ja Markus Laaksonen saivat muut 10-päiväisen matkan järjestelyt hoidettavakseen. Lauantaina 3. 6. klo 11.15 Mannerheim-muistomerkillä Montreux'ssa pidettävä muistotilaisuus oli kiinnekohta, jonka ympärille konserttimatkamme vähitellen rakentui.

Startti oli perjantaina 2. 6. 1989 klo 4.15, siis "kivityömiehen aikaan". Tämä oli siinä mielessä historiallinen matka, että naiset olivat mukana. Jonkun saattaja vilkutti, kun Satakunnan Liikenteen bussi nytkähti liikkeelle kohti Helsinki-Vantaan lentoasemaa, jossa pakollisten muodollisuuksien jälkeen nousimme koneeseen. Puolen tunnin välilasku Brysseliin ja klo 12.25 olimme Sveitsin kamaralla.

Turismia Geneve-Lausanne

Kaksi saksalaisen Oder-yhtiön bussia täyttyi reippaista ja iloisista kuorolaisturisteista, takapenkit tietysti vakioporukasta. Oppaina meillä oli yli 20 v. Sveitsissä asunut lääkirouva, jonka suomenkieli oli saanut uuden korostuksen, sekä nahkapuseroinen ryhdikäs herrasmies, joka ilmestyi mukaan matkanjohdon käsikirjoituksen ulkopuolelta.

Kaupunkikierroksen jälkeen jatkettiin eteenpäin Genevenjärven rantaa ja poikettiin välipalalle ja laulamaan komeaan näköalavintolaan. Aikataulun mukaisesti

saan sijaintiin vaikutti ratkaisevasti se, että Suomen Marsalkka vietti pääosan viimeisistä elinvuosistaan Montreux'n yläpuolella sijaitsevassa Val-Montin klinikassa. Sveitsiläisten Suomea ja Marskiamme kohtaan tuntemaa ihailua kuvastaa hyvin prof. von Salis'in sanat muistomerkkihankkeen raportissa: "Kauneimmassa ympäristössä, avoin näköala Geneven järvelle, kohoaa sen rannalla mahtava paasi St Gotthardin graniitista, todisteena syvälle ankkuroituneesta ystävytydestä suomalaisien ja sveitsiläisten välillä."

majoituimme klo 17.30 Lausannen hotelli Mirabeau'iin. Illallinen Pekka Salmen ja kuoron lauluesitysten kera, ilta-ikävely pikkusateessa, vierailu naapurihuoneessa ja ensimmäinen matkapäivä kallistui iltaan.

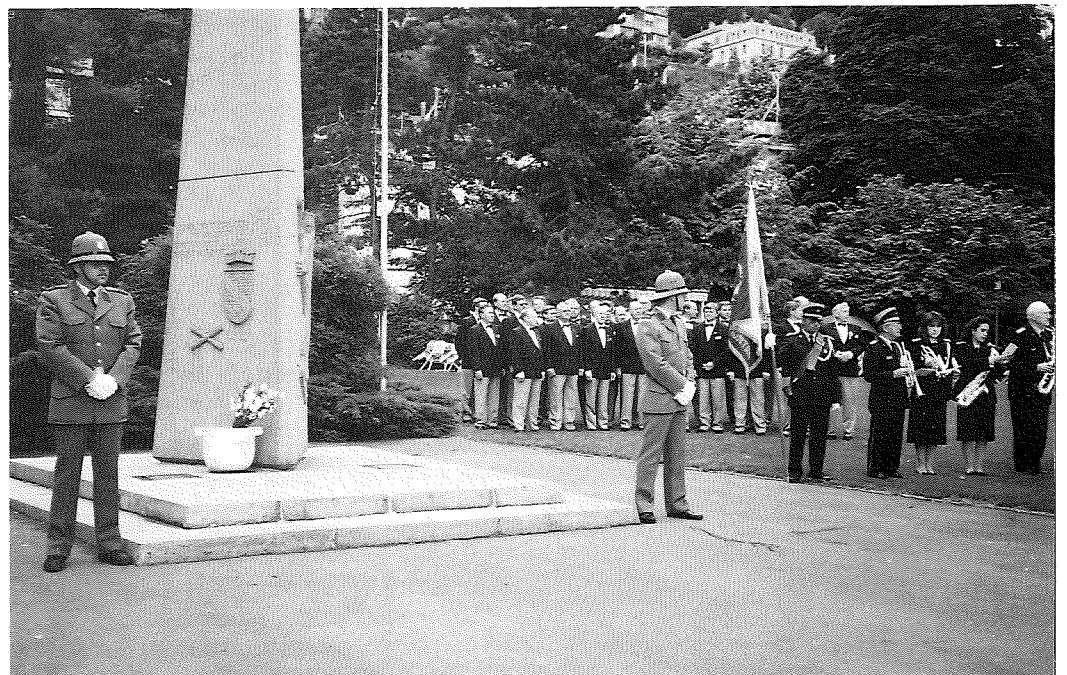
Montreux - Mannerheim

Lauantai 3. 6. olikin merkittävä päivä. Aamutoimet, rusetti suoraan ja lähtö kelloseppä Teuvo Koivulan opastuksella Montreux'n englantilaiseen kirkkoon. Matkalla saimme tietoa viinitarhoista, 400 m syvästä Genevenjärvestä, Mont Blanc'sta sekä

tietysti marsalkka Mannerheimista. Jumalanpalvelus noudatti aivan kotoista kaavaa ja pastori Timo Repo hoiti tehtävänsä kaikilla seurakunnan vaatimilla kielillä. Kuoromme esiintyi Erkki Hakkiluodon johdolla ja suvivirsi kajahti holveissa mahtavasti. Vaikuttava tilaisuus.

Muistomerkki

Kirkosta muutaman minuutin kävely kauniiseen rantapuistoon Genevenjärven rannalle. Muistomerkillä oli valmiina kunniavartio, soitto-kunta ja runsaslukuinen yleisö oli virittäytynyt juhlatunnel-

Seppelenlasku Marsalkkamme muistomerkillä Montreux'ssa.

maan. Ensimmäisen kerran kuultiin suomalaista mieskuoroa tässä Marskin syntymäpäivän aattona pidettävässä muistotilaisuudessa, jossa Suomen suurlähetystö laski seppeleen. Patsaalta siirryimme suurlähetystön järjestämään puutarhapartyyn, missä nautimme paikallista viiniä ja tutustuimme Sveitsissä asuviin suomalaisiin ystäviin. Yleisön pyynnöstä toinen solistimme Tuomo Wiro esitti bravuurinumeronsa ”Kotimaani on Suomi”, ja niin moni silmäkulma kimmelsi. Kun Joli vielä oli johtanut paikallista soittokuntaa, siirryimme lähetystöneuvos Hans Ottelin’in ja sotilasiamies evl Esko Lappalaisen johdolla lounaalle. Tietenkin kuoro esiintyi sekä vakiokokoonpanossa että viihdekuoro ”Osmoosin” voimin. Salaperäinen matkaoppaamme Genevestä henkilöityi ja hän oli kuoromme vilpitiön ystävä koko matkamme ajan – Suomen puolustusvoimien stipendiaatti majuri Esko Vaahtolammi.

Kolmituntisen lounaan jälkeen ajeltiin vanhaa idyllistä ”viinitietä” takaisin Lausanneen. Matkalla poikkesimme viinitilalla, jonka emäntä on suomalainen. Isäntäväen tarjoama oman tilan helmeilevä tuote innoitti kuoromme esittämään muutaman viihteellisen laulun paikalle tulleen sekakuoron ja isäntien iloksi. Kun varovasti tiedusteltiin isänniltä tarjoilun hintaa, vastauksena oli: sopsisiko yksi Finlandia. Lasku maksettiin ja tyytyväinen punaposkinen joukko nousi bussiin viinipikarit mukanaan. Näin ne sveitsiläiset ystävämme.

Alpit – Bern – Thun

Sunnuntaiamuna 4. 6. kelloseppä Koivula ja majuri Vaahtolammi saattelivat meidät kohti Berniä. Ajoimme ohi Diablerets’in ja Matterhornin (4478 m) jylhien huippujen ohi Gstaadiin, joka on kuulu filmitähdistä ja heidän ”talvimajoistaan”.

Majoituimme Bernissä hotelli Astor Touring’iin, ruokailimme ja aloimme valmistautua illan konserttiin. Klo 19 lähdimme tutustumaan konserttipaikkaamme Ny-

Porilaisrumpalin ojentaminen Suomen Bernin sotilasiamiehelle everstilutnantti Esko Lappalaiselle.

degg-Kirche’en, jossa suoritimme äänenavauksen. Ilmari Holmlund toi kuoron naisväen konserttiin klo 20. Konsertti meni Erkki-maestromme ilmeistä ja runsaslukuisen kirkkoväen lämpenemisestä päätellen ihan hyvin.

Karonkkapaikassamme näki, millaista on sveitsiläinen vieraanvaraisuus, kun ravintolan isäntä, vaasalainen herra Schaffter toivotti meidät tervetulleeksi selvällä suomenkielellä ja ruokalistat oli myös laadittu suomeksi. Korketsoinen ruoka, valkoviini ja ”huurteiset” innoittivat kuoron lauluun. Illan yksi hetki oli ”Osmoosin” esitys, jonka johtaja Schaffter johti – Jolin yllytyksestä – pöytäveitsellä. Maan tavan mukaan Restaurant Löwen suljettiin klo 24. Iltaan tyytyväinen joukkomme poistui tahoilleen jatkoille ja nukkumaan.

Maanantaina 5. 6. aamupäälän jälkeen klo 10 alkoi tutustumisen kaupunkiin oppaidemme Ullan ja Liisan johdolla. Näimme vanhan kaupungin, valtiopäivätalon, kaulaan Aare-joen rannat ja kaupungin tunnuseläimet karhut, joista matkakumppanimme Holmlundin Ilmari heti ryhtyi suunnittelemaan omaa porilaista versiota. Kiertoajelu jatkui aina Thun’iin saakka, jossa ruokailimme hotelli

Alphassa. Täällä tapasimme Taiston opiskelukaverin tri Marja Jell’in sekä sisarukset Ritvan ja Päivin. Ritva on nahka-alan taiteilija ja hän esitteli meille kotinsa ja upean tuotenäyttelynsä. Sitten olikin aika palata Berniin, koska illan tapahtumat odottivat.

Klo 18 alkoi suurlähetystön perinteinen vastaanotto, johon oli kutsuttu n. 400 sotilasiamiestä puolisoineen sekä Porin Mies-Laulu avec. Hoidimme lupauksemme mukaan illan musiikkitarjonnan ja luovutimme evl Esko Lappalaiselle rumpalipoikapatsaan sekä kuoron viirin suurlähetystölle. Todella mielenkiintoista liikkua joskus näissäkin ympyröissä ja kuunnella kannusten kilinää. Osa joukosta kävi vielä jatkoilla lähetystöneuvoksen kodissa.

Solothurn – Langendorf

Tiistai 6. 6., aamutoimet, uusi filmi kameraan ja sitten kohti Solothurnia, vanhinta kaupunkia alppien pohjoispuolella. Vastassa oli taloustieteen maisteri rva Gisiger eli Mäkelän Marja Mouhijärveltä, joka taitavasti hoiteli vierailumme, konsertin ja karonkan Langendorfin uudessa seurakuntakeskuksessa. Aloimme parin tunnin kierto-

kävelyllä vanhassa kaupungissa, jossa oli historiallisia muistoja. Sitten siirryimme lounaalle ravintola Emmentalhofiin syömään kunnon liharuokaa ja sveitsiläisiä röstiperunoita. Siirto Langendorfiin, esiintymispuvut kirkon puukeutumistiloihin ja parin tunnin siesta ennen illan konserttia.

Langendorfin reformoidun kirkon modernit puitteet loivat innostavan tunnelman – kuoro yltyi parhaimpaansa. Voimakkaan suomalais-isänmaallisen tunnelman vallassa siirryimme käytävän toiselle puolelle seurakuntasaliin yhteiseen karonkkaan. Lauluin kiittelimme isäntiä makkarasta ja hyvästä oluesta. Yleisön puolesta puhuivat Nakkilan poika ja Mouhijärven Marja. Yöksi ajettiin vielä 100 km Luzerniin ja majoituttiin hotelli de la Paix’iin.

Luzern

Keskiviikko 7. 6. oli vaapaapäivä. Heräsi kuitenkin ajatus kiertää Vierwaldstätter-järvi ja niin idea toteutettiin. Mahtavat näkymät alas järvelle ja ylös lumihuippuille alpeille. Tunnelma bussissa oli rento, huulenheitto ja laulu vuorottelivat. Sitten olikin edessä päivän kohokohta. Ahtauduimme koko joukko

Luftreisebahnin vaunuun ja nousu yli metsien ja rotkojen ylös Rigi-vuorelle alkoi. 1800 m korkea vuori on nykyään japanilaisten nuorten suosima viikimispaikka, uusi Fudzijama. Loppupäivän käytimme ostoksilla käyntiin ja tutustumiseen Luzernin viehättävään pikkukaupunkiin.

Zürich

Torstiaamu 8. 6. valkeni pilvisenä ja Pilatus-vuoren huippu oli näkymättömissä. Pikaiset aamutoimet, viimeinen vilkaisu alas Wilhelm Tellin taruun läheisesti liittyvälle järvelle, sitten autoon ja kohti Zürich'iä. Tuula Hug-Kurkela ja Päivi Ylönen toivottivat meidät tervetulleeksi sovitulla paikalla kauniissa puistossa. Ajoimme suoraan majapaikkaan hotelli Geroldswill'iin n 20 min kaupungin ulkopuolelle. Lounaan jälkeen kiertoajelu Zürichin keskuksaan. Siltoja, vanhoja kauniita taloja, kukkia, komeita tavarataloja, korkeita hintoja ja paljon muuta suurkaupungin tapaan. Tiedusteltiin illan konserttipaikka St Peterskirkko valmiiksi. Takaisin hotelliin, vielä kertaus huomisen, viimeisen matkapäivän ohjelmasta. Klo 18.45 startti

konserttipaikalle. Pikainen silmäys joukkoon, että kaikki oli kunnossa, äänen avaus, säestyssoittimen tarkistus, ja tilaisuus voi alkaa.

Konsertin alussa nunnat istuivat juhlallisen hiljaisina etupenkissä ja ihmettelivät kaukaisen maan outoa kieltä ja jyhkeiden miesäänien kaunistointia. Tunnelma oli harras, mutta yleisön ilmeistä päätellen koko ajan nouseva. Kun Ilmari ja tytöt akateemisen vartin myöhässä ja kuoron solistit ohjelman edetessä tulivat mukaan, yleisö lämpeni ja lopussa laulettu Finlandia sai jälleen kerran majuriystävämme liikuttumaan.

Jälleen sama tunne kuin aina konsertin jälkeen – jalat jäykät, kurkku kuiva, mutta muuten vapautunut olo. Karonkka pidettiin räätälien ammattikunnan Restaurant Königstuhli'ssa perinteisin lauluin ja puhein. Solistimme Pekka löysi yksinlaulujensa päätteeksi paikallisen suomalaistyön kaverikseen ja he kehittivät kauniin dueton kuulijoiden iloksi. Entinen tenorisolistimme, nyt sveitsiläistynyt Peter Rösch esitti muutama laulelman aivan kuin suomalais-sveitsiläisen ystävyyden sinetiksi. Raukea, mutta tyytyväinen joukko

nousi bussiin ja siirtyi Geroldswill'in hiljaisuuteen yöpuulle.

Lomailua

Helteinen perjantai 9. 6. oli vapaapäivä. Jokainen käytti ajan haluamallaan tavalla – ostoskäynnin, purjehduksin Zürich-järvellä, päiväkahvein ja kävelyretkin. Pienen lepäilyn jälkeen pakattiin tuliaiset ja esiintymisvaatteet hyvään järjestykseen valmiiksi odottamaan aamun aikaista herätystä. Matkan päättymisen aiheuttama haikeuden tunne keräsi joukkoa piharavintolan pöytiin nauttimaan huerteisia. Illan mittaan jano ja nälkä yllätti yhä useamman ja hotellin ulkoterassi alkoi täyttyä. Spontaanit lauluesitykset herättivät uusia mukaan ja hyvän ruoan, viinin ja oluen herkistämä joukkomme esitti ohikulkevien kaupunkilaisten kuultavaksi suomalaisten lähtölauluja. "St Paulille" ja Jolille tuli tuon tuostakin mieleen vanha juttu, joukko oli vapautunutta ja painui vähitellen tyytyväisenä yöpuulle.

In die Heimat

Lauantaina 10. 6. oli aikai-

nen herätys ja lähtö lentoasemalle. Lähtöselvitys ja viimeisten frangien kulutus Tax-free myymälässä. Sini-valkoiset siivet kohosivat ja taaksemme jäivät aamuauringon kultaamat lumiset alppihuiput. Katseen seurattessa Saksan maisemia moni kertasi mielessään viikon tapahtumia ja totesi matkan olleen todella onnistuneen, todellisen kulttuurimatkan. Vätilasku Kööpenhaminaan ja sitten päin nousevan Suomen rantaa. Koti-Suomen tulli ei liikaa ahdistellut ja vähitellen pakkauduimme tavaroinemme bussiin ja matkan viimeinen osuus oli valmis alkamaan. Vielä nimenhuuto ja kohti Humppilan lasitehdasta, jossa Elli tarjosi koko joukolle kahvit, jotka neuvos maksoi. Kotimatalla mikrofoni oli jälleen kerran ahkerassa käytössä, kun "veli todisti". Kokeimuksia, elämyksiä ja tunteja purettiin, kiitoksia jaeltiin ja joku alkoi jo suunnitella uutta matkaa. Maestro Erkki ja matkanjohtaja Matti päätyivät lähes samaan toteamukseen: paras matka tähän asti, niin laulullisen kuin muunkin esiintymisen osalta – varmaan "ämmiten" syy.

Matti Hakuni

Riian-matka kesällä 1990

Latvian pääkaupunki Riika on yksi Porin lukuisista ystävyyskaupungeista. Porin Mies-Laulu teki kuoromatkaksi Riikaan viimeksi v. 1975. Määrätynlaisen vuorotelluperiaatteen mukaan kuorollemme tarjoutui tilaisuus lähteä heinäkuussa 1990 Riikaan Porin kaupungin virallisina edustajina, minkä tarjouksen tietenkin otimme kiitollisina vastaan. Matkajärjestelyt yhdessä Porin kaupunginkanslian kanssa tehtiin ripeästi ja matkan johto oli taas kerran Matti Hakunin varmoissa käsissä.

Matkalle lähdimme 41 laulajan voimin 2. 7. klo 6 ja ensin suuntasimme Helsinkiin, jonka Olympialaiturissa meitä jo odotteli Georg Ots. Koska kyseessä oli päivämatska, käytössämme ei ollut hyttejä, vaan yksi laivan salongeista. Laiva starttasi klo

10.30 ja Tallinaan saavuimme klo 14. Matkan aikana nautimme seisovasta pöydästä runsaan aterian. Tallinnassa ensimmäinen kosketus naapurimaan järjestelmään oli tullitarkastus. Ilmeettömät tullivirkailijat tarkastivat passit, viisumit sekä matkatavarat ja

lomakkeita täytettiin... Tulliaseman takana meitä odotti kaksi bussia Sandra Silen ja muiden oppaiden johdolla. Opastytöt puhuivat kohtuullisen hyvää suomea ja vastasivat auliisti meidän kysymyksiimme koskien Latvian asioita. Bussit starttasivat kohti Riikaa, ajettavaa oli kaikkiaan 360 km. Bussimatka sujui mukavasti ja suunnitellun puolivälissä oli järjestetty olut- ja pasteijatarjoilu. Matka eteni halki vaihtelevien Viron ja Latvian maisemien kohti Latvian pääkaupunkia. Klo 19 saavuimme Riian Stzadim'ille, jossa meitä vastassa oli Keskussairaalan kuoro. Molemmipuoliset laulutervehdykset, vieraanvarainen

tarjoilu ja tanssi loivat heti todellisen ystävyyskaupunkitunnelman kahden rannikko-kaupungin välille. Välitön yhdessäolo jatkui parin tunnin ajan ja sitten lähdimme majoitukseemme.

Tällä kertaa emme asuneet hotellissa, vaan LATVIJANIMISISSÄ laivassa, jossa meillä oli kahden hengen hyttit. Laivan savupiippuun oli kiinnitetty työkaluja, mutta se ei silti suuremmin häirinyt. Unta ei tarvinnut houkuttella ja aamulla lähdimme aamupalalle "Purenite" -ravintolaan, joka koko matkan ajan oli huoltopisteemme. Täytyy sanoa, että emäntämme ja isäntämme pitivät meistä koko matkan ajan hyvää huolta.

Riiian XX laulujuhlien juhlakulkue Riiian keskustassa
9. 7. 1990.

Huolto pelasi. Aamiaisen jälkeen teimme kiertoajelun, jonka aikana opastyttöimme selvittivät meille historiallisen Riian menneisyyttä ja nykyoloja. Iltapäivällä tutustuimme teatterimuseoon ja luovutimme Porin kaupungin lahjan. Illallisen jälkeen annoimme 1/2 tuntia kestäneen konsertin Arkadija-puistossa. Tuntui selvästi, että yleisö piti kuulemastaan – ohjelmistossamme oli latviankielinen ”Put vejini” -kansanlaulu, joka tuntui olevan latvialaisille läheinen. Klo 21 siirryimme Tuomiokirkon aukiolle, jossa eri kuorot vuoron perään antoivat oman esityksensä kuorolavalla. Meidän vuorommekin tuli aikanaan ja lauloimme kolme laulua aukion tiiviisti täyttäneelle yleisölle. Vaikea sanoa, miten onnistuimme, mutta kyllä tuntui, että Suomi-kuva ja Porin maine pysyi edelleen korkealla. Ilta päättyi katutanssiin kaupungin rantakadulla. Siirryimme vähitellen hyvässä järjestyksessä laivaamme.

Keskiviikkoamun valjettua lähdimme aamiaisen jälkeen Jurmalaan, kuuluisaan rantakaupunkiin, jossa on laajat hiekkarannat, meripihkaa ja muita tuotteita. Aamupäivä vierähti aivan huomaamatta Juralassa, tutustuimme kaupungin myymälöihin ja aina-

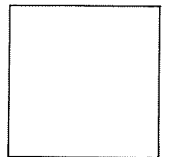
kin Seppo ja Antti totesivat, että siellä on mestariluokan katutaiteilija. Iltapäivä oli vapaata, jonka vietimme laivassa rentoutuen ja lepäillen. Klo 17.30 oli lähtö konserttiin Ogreen. Konsertti onnistui hienosti ja meistä pidettiin muutenkin hyvää huolta. Suomalais-latvialainen tunnelma oli korkealla.

Torstaiamu 5. 7. alkoi jälleen aamiaisella ”Purenitesa”. Sieltä lähdimme Keskus-sairaalaan, jossa ensin lasimme kukat sairaalan puutarhassa olevalle muistomerkille. Ylilääkäri lausui mielihäilyviä sanoja ja sitten siirryimme antamaan konserttia sairaalan tiloissa. Tunnelma oli lämminhenkinen ja konsertin jälkeen oli tarjottua ja toisiimme tutustumista sairaalan ruokalassa. Sairaalasta siirryimme lounaalle, jonka jälkeen meillä oli vapaata siihen saakka, kunnes lähdimme Latvian XX laulujuhlien päätaphtuman konserttiin Mezaparks’iin. Tapahtuma ”metsäpuistossa” oli elämys, jonka laista ei usein koe. Ensinnäkin mittasuhteet olivat valtavat. Lavalla oli parhaimmillaan 30 000 laulajaa ja katsojissa 100 000 ihmistä. Tämä jo osoittaa, mistä oli kysymys. Saimme tietää, että mukana oli monia latvialaisia, jotka ajan myrskyissä olivat

Dir mus Erkki Hakkiluoto

Gallen-Kallelankatu 9 C

28100 PORI

siirtyneet aina Kanadaan ja Australiaan saakka ja nyt historian pyörän kääntyessä tulleet vanhaan kotimaahansa. Joka salossa liehui Latvian puna-valko-punainen lippu ja oli todella suurenmoista kuunnella suurkuoron esityksiä. Aina ohjelmajakson vaihtuessa toistui Latvia – Latvia . . . Latvian koviakokenut kansa vietti itsenäisyysjuhlaansa. Konsertti oli meille ehkä mieliinpainuvien elämysten Latvian-matkaltamme.

Upean juhlakonsertin jälkeen siirryimme Riian kaupungin toimeenpanevan komitean vastaanotolle kaupungintalolle. Täällä tunnelma oli kansainvälinen, kun mukana olivat muiden muassa japanilainen delegatio Kobesta, eteläamerikkalaisia, bulgarialaisia . . . Tilaisuus oli arvokas mutta silti välitön, nautimme pöydän antimia, keskustelimme, jotkut kävivät tanssiparketillakin. Täälläkin saatoimme todeta laulujuhlien merkin – Latvian lippu, josta haarautuu juuret ja latva – olevan ylimpänä. Illan päätyttyä palailimme hiljakseen laivalle monta elämystä rikkaampina.

Perjantaina 6. 7. teema oli taas uusi. Aamiaisen jälkeen menimme Riian tuomiokirkkoon kuulemaan urkukonserttia. Riian tuomiokirkon vanhat holvit, hienot urut ja taitu-

rimainen urkuri tekivät tilaisuudesta taide-elämyksen. Konsertin jälkeen meillä oli muutama tunti ostosvapaata, jonka jälkeen aloimme valmistautua konserttiin Oopperateatterissa. Tapahtuman nimenä oli ”Ystävien laulu Riialle” ja meidän osuutemme oli heti alussa, heti japanilaisten jälkeen. Konsertti televisioitiin ja konserttisali oli täpötäynnä yleisöä, jonka innostava ote pani meidät yrittämään parastamme. Herttasena episodina järjestelyissä oli, että kaksi pikkutyttöä talutti meidät käsikynkässä laivalle ja sieltä pois. Suomen laulu kaikui jälleen ystävillemme suoraan sydämeistä.

Oopperateatterista siirryimme Teatterimuseoon yhteiseen illanviettoon Keskussairaalan kuoron jäsenten kanssa. Tunnelma oli sellainen, kuin hyvien naapurien kesken voi olla, tarjoilu oli ylenpalttinen, laulettiin, oli improvisoituja esityksiä, tanssia, hauskanpitoa. Kaikki kuitenkin päättyy aikanaan ja niin jälleen kerran haikeissa tunnelmissa erosimme ystävis-tämme ja ajelimme laivalle.

Sitten matka olikin edennyt siihen vaiheeseen, että lauantai- ja kotiinlähtöpäivä, valkeni. Aamupäivällä parin tunnin ajan seurasimme Riian keskustassa juhlakulkuetta,

jossa editsemme marssivat eri esiintymisryhmät Latviasta, eri puolilta maailmaa tulleet latvialaiset sekä ulkomaiset ryhmät. Lippuja, värikkäitä esiintymisasuja, koreografiaa, perinnettä ja ennen kaikkea – kaiken yllä nousevan kovia kokeneen Latvian väkevä kansallistunne. Joukkomme seurasi tätä kaikkea yhtenä osastona Suomen lipun ja Porin kilven kera. Monen silmäkulma kostui.

Sitten olimme lopulta lähtövalmiina kohti pohjoista. Klo 12 bussimme lähti kohti Tallinnaa, jonne muutamien pysähdysten jälkeen saavuimme hyvissä ajoin ennen Georg Ots’in irrottamista, joka oli klo 18.30. Tullimuodollisuudet ovat parhaimmillaankin siedettäviä ja niinpä nytkin parin kuoroveljen tavarat syystä tai toisesta tutkittiin tavallista perusteellisemmin. Lopulta kuitenkin joukkomme oli taas koossa laivan salongissa, jossa kulutimme nelituntisen matkan laulun, ruokailun sekä vapaan keskustelun merkeissä. Helsingin satamassa olimme klo 22.30 ja edessä oli Suomen tulli. Kyllä Suomen tullikin voi olla huolellinen, sen sai muutama kuoroveiki kokea. No niin, sitten astuimme Satakunnan Liikenteen bussiin, joka vei väsyneen joukkomme kotiin.

Oman talon edessä olimme klo 2 maissa ja ennen kuin olimme omien lakanoiden välissä, aamu alkoi jo valjeta.

Oli aika tehdä tilinpäätös Latvian-matkastamme. Mil-laisena muistamme kesän -90 Riian-matkan. Jos aloitetaan kevyemmästä päästä, todettakoon, että matkan johdolla, sekä taiteellisella että teknisellä matkanjohdolla oli varmaan kesän MM-jalkapalloturnaus tuoreessa muistissa, sillä kaikenvärisiä kortteja, keltaisia ja punaisia, jaettiin eri rikkeistä – ja aina syystä. Vakavampaan puoleen menäksemme, uskon, että meille jokaiselle jää mieliinpainuvimmaksi muistoksi se, että saimme olla todistamassa erästä Latvian historian käännekohtaa. Monia kovia kohtaloita kokeneet Baltian kansat nousivat vuoden 1990 tietämissä tavalla, jota ei voinut olla huomaamatta. Suomella ja Baltian kansoilla on eri historia, erilainen poliittinen, kulttuuri, erilainen geopolitiikka. Kuitenkin Viro, Latvia ja Liettua ovat aivan silmiemme edessä, eikä heidän kohtalonsa jätä ketään suomalaista kylmäksi. Siksi – näin uskon – moni suomalainen kohottaa katseensa ja lausuu äänettömän rukouksen: Jumala suo-jelkoon Baltian kansoja.

Antti Pekola

Arvoisa mieskuorolaulusta kiinnostunut lehtemme lukija. Mikäli tunnet kiinnostusta mieskuorolauluun ja haluat liittyä kuoromme riveihin, ole hyvä ja lähetä oheinen ilmoittautumislomake alla olevalla osoitteella. Mieskuorolaulu on miehisten miesten harrastus.

Haluan liittyä Porin Mies-Lauluun ja toivon, että minuun otetaan yhteyttä.

Nimi _____

Ammatti _____

Synt.aika _____

Osoite _____

Puh.nro _____

Kuorot, joissa aiemmin laulanut _____

POHJOLA-YHTIÖT

SAMPO-YHTIÖT

IHMISEN TURVANA

TAPIOLA

Yrittäjien Fennia

**PORIN SEUDUN
MAATALOUSKESKUS** LAHELLA
VILJELJÄÄ

Satakunnankatu 37, PORI, puh. 939-339 800 PALVELEMME
• MYYMÄLÄ • VARAOSAPALVELU • MA-PE 8.30-16.30
• VILJAVARASTO, Kartano, puh. 939-869 000

KEMIRA
VUORIKEMIA

InterCity

ÄLYKÄS TAPA
LIIKKUA NOPEASTI

Tuoretta ja savustettua
kalaa savustamoltamme
päivittäin.

Kalaliike
Eljas Santa Ky
29900 Merikarvia

LSO

FOOD

- pelkkää hyvää -

LIIKE- JA KIINTEISTÖ

PORSSI

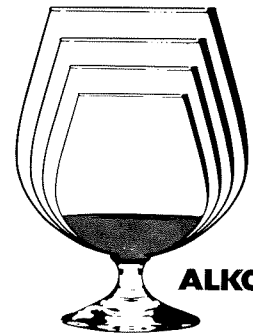
415 350 LKV (A)

Välitämme

- asunto-
osakkeita
- omakotitaloja
- kesämökkejä
- liike- ja
teollisuustiloja

Eteläkauppatori 2

NAUTI VÄHEMMÄN
-NAUITT ILLASTASI
ENEMMÄN

MAKSUPALVELU

paikallispankista

— säästät

aikaa ja rahaa

Kysyk!

PORIN SUOMALAINEN
SÄÄSTÖPANKKI

SATAKUNNAN
SÄÄSTÖPANKKI

pop

PORIN SEUDUN OSUUSPANKKI

Luilan
AUTOMYYNTI OY
HELMENTIE 12 PORI Puh. 939-332882

SATA-ROHDOS KY

URHO TUOMINEN OY

konttorilinja

Porin Mies-Laulu

kiittää kaikkia

ilmoittajia ja tukijoitaan.

jotka ovat mahdollistaneet

mm. tämän lehden

ilmestymisen.

